Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Jul i Randers

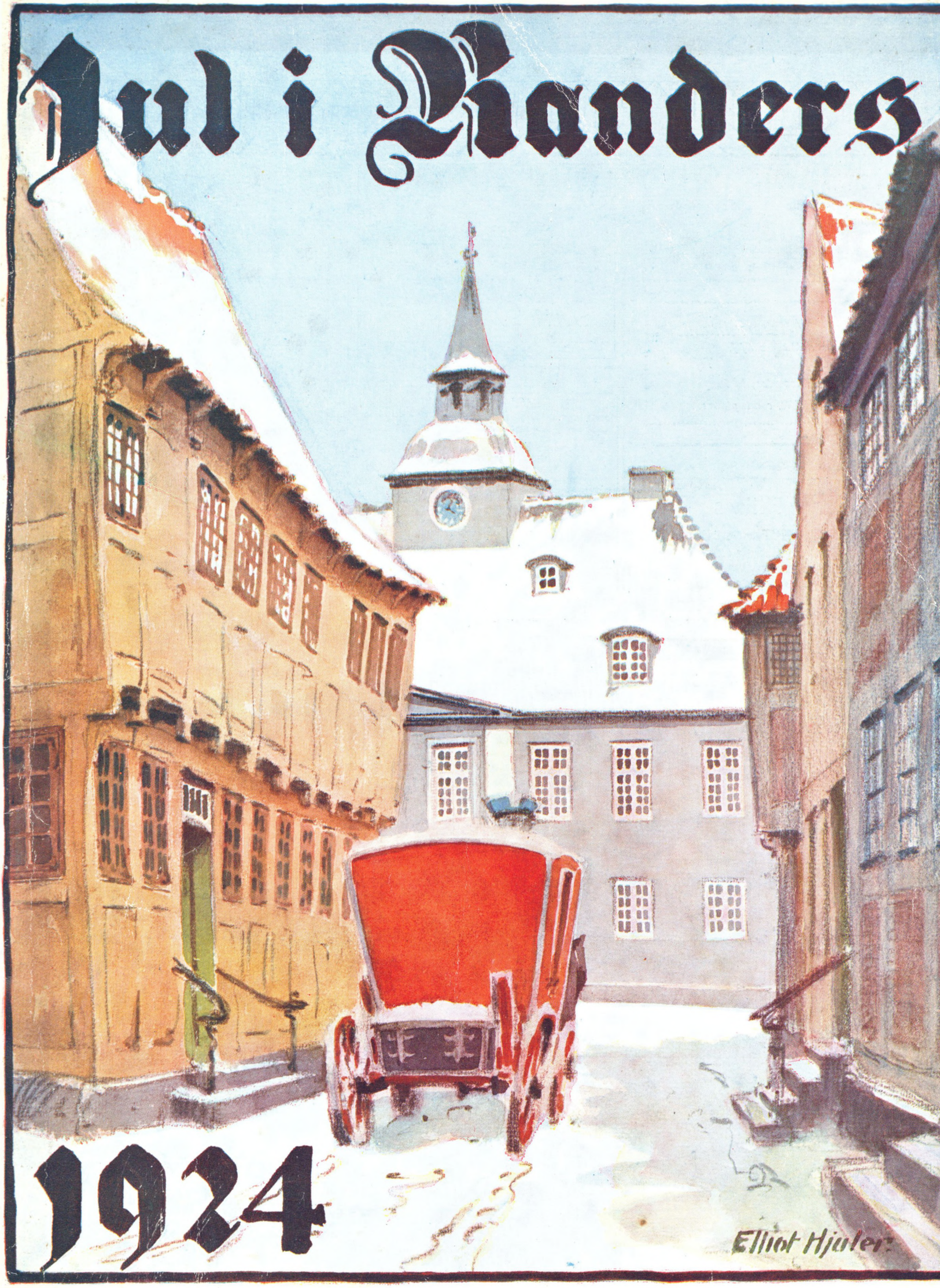

1924

Elliot Hjuler

RANDERS MUSIKHANDEL HOUMEDEN

HAR ALT NYT OG MODERNE I MUSIKALIER.

STORT UDVALG I GRAMMOFONER, VIOLINER OG ANDRE MUSIKINSTRUMENTER

SØREN JENSENS PIANOER SÆLGES PAA RIMELIGE VILKAAR

I Politikens Telegramhal

findes alle Ugeblade, Tidsskrifter, inden- og udenlandske i største Udvalg - - Køb til Julen Deres Bøger og Julehæfter her. Alle kendte Cigarmærker og Tobakker.

Telefonbox - - Telefon 2250

Smukke Julegaver

Forklæder, Lommetørklæder, Handsker, Strømper, Seler, Sokker samt - - alt i Trikotage - - Største og smukkeste Udvalg hos

M. Damgaard

Adelgade 8 *Telefon 1609*

Hos Aug. Frandsen

Nørregade 4

- - faas den bedste Ost - -

Største Udvalg - Billigste Priser

Randers Materialhandel

Brdr. Müllers Eftf.

Torvegade 6 *Tlf. 203*

Byens mest velassorterede Parfumeri

H. R. NORUR, cand. pharm.

A. HOLM

FRUGT- OG GRØNTFORRETNING

VESTERGADE 3

ANBEFALES TIL JULEHØJTIDEN MED 1. KL. VARER

TELEFON 947

P. J. QUIST

SLAGTERFORRETNING

VESTERGADE 7

GODE VARER

MODERATE PRISER

IROS

JYDSK RØR- OG SANITETS AKTIESELSKAB

Rør og Fittings

Sanitetsartikler - Centralvarmeartikler

Blikkenslagerartikler

Telf. 2301. **Telgr.-Adr.: „IROS“**

MARTIN HARTZ

CIGARER, TOBAKKER

- - og VINE - -

VESTERGADE 3

Østergades Atholdshotel

Telefon 1051 **Telefon 1051**

anbefales

Ærbødigst

L. Andersen.

Tørv - - Brænde

Kul og Cokes

faas til billigste Dagspriser hos

S. Berthelsen & Co.

Telefon 198

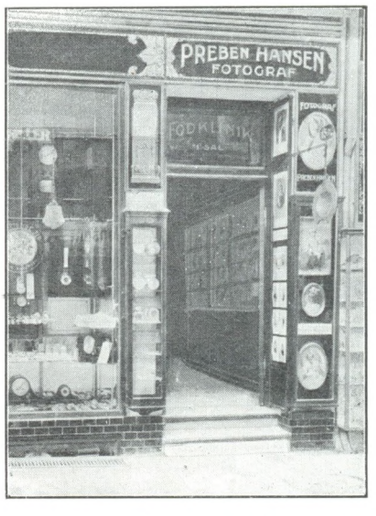

Fotografier til Julen

bedes bestilt i god Tid hos

Preben Hansen Torvegade 17 Telefon 117

Cecilie Hansen

Guldsmed

Raadhusstræde 7 *Telefon 273*

K. Christoffersen's Wienerbageri

Randershus. Telefon 1708.

Delikate Julekager bringes overalt i Byen.

Frederik Olsens Bageri

Vestergade 45 - Telefon 786

anbefales

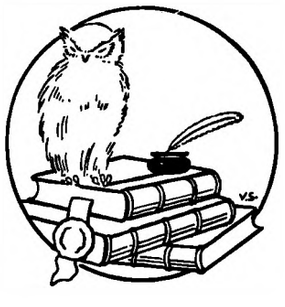

V. SAND BOG- OG PAPIRHANDEL

HOUMEDEN 13 - RANDERS - TELEFON 190

SOM GAVER ANBEFALES:

MODERNE ÆSKEPOST OG BLOKMAPPER - FYLDEPENNE („MONT BLANC“, „PARKER“ og „ABALON“) - „EVERSHARP“ - AMATØR-ALBUM OSV.

EN GOD BOG ER ALTID EN KÆRKOMMEN GAVE

SE VINDUET!

JUL I RANDERS

INDHOLD:

JUL — af Pastor *J. P. Jeppe-Jensen*
JULEN HAR BRAGT — Skitse med virkeligt Motiv af *H. C. Ulkær*
KORSET — af *Anton Jørgensen,* Knebel
VED NYTAARSTID — Digt af Journalist *Chr. Christensen*
MIN VEN BARBEREN — af *C. F. von Rosen*
KÆRLIGHED PAA ISEN — af Pastor *Carl Hornbech*
Billeder fra Pastor Hornbechs Ophold i Indien
Billeder fra Prins Christians Afsked med Randers 1892
DA URTEKRÆMMER SØRENSEN FIK GRAMMOFON — af *Emilie*
MED „NIELS BROCK" — Skizze fra Halvfemserne af *Jenny Becker*
SØSTER ELISABETHS KÆRLIGHED — af *Folmer Schiøtt*
GAMLE RANDERS-BILLEDER
EJENDOMMENE BRØDREGADE 24 OG 26 — af Bankfuldmægtig *Fr. With*
FOR AABENT TÆPPE — af *V. Hertz*
BORGMESTERGAARDEN
LIDT OM DE GAMLE VÆGTERE } af Justitsraad *J. S. Møller*
„APOSTELGAARDEN" I RANDERS — af *R. C. Andersen*
DE 40 AARS RANDERS-MINDER — af en gammel Randrusianer
JUL — Digt af *N. Tosti Nielsen*
JUL OG RADIO — af *Lyngaae-Jensen*
DA JEG VAR F. D. F.'er — af *Trygve Mæhle*

Udgivet og redigeret af *Folmer Schiøtt* — Trykt i J. M. Elmenhoff & Søns Bogtrykkeri, Randers

Eftertryk af Artikler og Noveller i „JUL I RANDERS" er forbudt.

3. Aargang • 1924

RANDERS OSTEDEPOT

Kirkegade 2 (lige overfor Discontobanken)
Byens største og fineste Specialforretning

Køb Jule-Osten her! — *Telefon 394* — *INGV. NIELSEN*

er JØRGEN SCHMIDT's Skræderi efter Maal altid det fineste, stærkeste og billigste

Jørgen Schmidt's
Herreskræderi
Telefon 1782 Houmeden 15 Telefon 1782

Dansk-Svensk Staal A/S
Slotsgade 7 Telefon 2588

Cykler, Cykledele, Symaskiner, Haveredskaber, Værktøj, Husholdningsartikler, Tøjruller, Vridemaskiner, Barberknive, Barbermaskiner, Sakse, Lommeknive, Regulatoruhre, Lomme- & Vækkeuhre, Spillekort, Barometre, Fyldepenne, elektriske Artikler, Lommelamper, Petroleumsovne, Fodbolde, LEGETØJ, Fotografiapparater, Koncertapparater, Plader o. m. a.

Billigst i Randers

Dansk-Svensk Staal A/S
Slotsgade 7 Telefon 2588

NO NAME
ANBEFALER SIG MED
FYLDTE DESSERTER
OG CHOKOLADER TIL
JULEN

K. LARSEN
HOUMEDEN 21

Hos
Guldsmed
BRÆMER JENSEN
Torvegade
købes den bedste **Julegave**

Største Udvalg — Billigste Priser

Køb Deres

Julegaver

hos

Skjødt & Jørgensen

Se vor Udstilling!

Anker Nielsen
Raadhusstræde 2 *Telefon 1335*
Atelier for moderne Fotografi
Specialitet:
Børnefotografering og store Billeder

DUKKEKLINIKEN
Nytorv
Alle Nyheder i **Dukker** og **Legetøj** til Julen faar De i
LEGETØJSHUSET
Nytorv

Køb
Mælk, Fløde
og **Smør**
fra
Randers Andelsmejeri

I „BILLIGHEDEN"
VESTERGADE 31 TELEFON 1174
KØBER DE BEDST OG BILLIGST
ALT JULEKNAS
SE PRISERNE I VINDUET
VARERNE BRINGES OVER HELE BYEN

KRYGER & JENSEN
FISKEFORRETNING OG RØGERI
en gros - en detail
Vestergade 22 - Telefon 272 og 281 Filial: Adelgade 7 - Telefon 29
Husk vor anerkendte Fiskefars frisklavet flere Gange daglig

FODTØJ

Køb nyttige JULEGAVER i

C. P. Christensens Skotøjsforretning
Frederiksplads 6 Telefon 1163

JUL

Af **J. P. Jeppe-Jensen**

„Et Barn er født i Bethlehem" — det lyder saa dagligdags; men at dette bestemte Barn, Vorherre Jesus Kristus, fødtes, har sat det største Skel i Verdenshistorien, som nogensinde er sat; Verden har bevaret sin Livskraft gennem de mange Aarhundreder ved det, han bragte, og holder Verden — trods alt, hvad der vil lægge hans Budskab øde — fast derved, vil Menneskesamfundene ogsaa i de kommende Dage blomstre op paany. — Men hvor mange Menneskesjæle har ikke ogsaa i de svundne Tider erfaret, at dette Budskab er „Solhverv for Hjerterne bange", har deri fundet Lyset, der kunde sprede Mørket i deres Hjerter, om det var Angsten for dagligt Brød, for Børnenes Velfærd, for Sygdom, for Død — ja, for alt, hvad der kan trykke Menneskehjertet ned i Vaande.

Nu banker det glade Julebudskab atter paa vore Døre — og der er vel ikke ret mange Hjem, hvor Juletonerne ikke faar Lov til dog at klinge lidt.

Der sænker sig Stilhed over de fleste Hjem en Juleaften, Stemningen bliver mildere, unge og gamle vil glæde hinanden, der lyder mere Tak fra de fattige og gives flere Gaver fra de rige — og her gælder sikkert, hvad Ingemann synger om Englene: „hid de flyve med Paradisgrønt, hvor de se, hvad for Gud er skønt".

Sikkert er det ogsaa, at for mange Mennesker, der ellers kun har faa rige Minder fra deres Barndomshjem, er Juleminderne Oaserne i deres Erindring — da var Fa'r og Mo'r saa milde, og da følte de som et Solstrejf af den Kærlighed, de længtes efter og ellers fik saa lidt af.

Lad Julestemningen komme frem i vore Hjem og under vor Færden, gør Juleminderne gode og lyse for store og smaa — der er Velsignelse deri.

Men nok bliver dette aldrig — hver Gang Julen banker paa, vil den bringe os endnu mere; det glade Budskab: „Eder er en Frelser født" skal komme til mere at fylde vore Hjerter.

Vi trænger til det, vi smaa Mennesker med vore Fejl og vore Fald; vi trænger til det, for selv kan vi ikke opretholde vor Lykke, og ene kan vi ikke bære de Byrder, der er over os eller muligt kommer til os, og ikke mindst trænger vi til det for den haarde Død, der tager snart een, snart en anden af vore kære, og som staar der forude og venter ogsaa mig — Dagen kender vi ikke; men: Julebudet der er ogsaa Opstandelsesglæden.

Kunde Juleglæden blive ikke blot en Stemning for en Stund, men en Glæde, der stadig klinger paa Bunden af min Sjæl, saa har mit Hjerte den Tone, der mildner alt det tunge.

Saa lad os da lukke Hjertedørene op, naar Juleklokkerne ringe, lad os yde Glæde og søge Glæde, give og selv samle Minder; men lad os saa ogsaa være støtte for Herrens Ansigt, hver med den Bøn: Herre, sænk dit Julebudskab saa dybt i mit Hjerte, at min Glæde i dig aldrig kan blive borte, men lyse over alt i Liv og i Død. Amen.

„JULEN HAR BRAGT —“

Skitse med virkeligt Motiv
Af H. C. ULKÆR

»Gamle Doktor Strandgaard« og Fuldmægtig Lundby sad og hyggede sig i de dybe Lænestole foran Kaminen.

Ja, Doktor Strandgaard blev kaldt »Gamle«, men var nu egentlig ikke saa gammel. Omkring de Treds. Men hans Haar havde været skinnende hvidt i mange Aar, og han havde været Læge i den lille Købstad i mere end en Menneskealder. Saa man syntes, Dr. Strandgaard var gammel.

Han og Fuldmægtigen var omtrent jævnaldrende. Lundby var Ungkarl. Doktoren ogsaa ene. Under hvilken Form havde Byen glemt, og det blev der i hvert Fald nu sjældent talt om. De to enlige hyggede sig ved hinanden. Og nu sad de og nød Kaffen efter Middagen. Doktoren havde en aldeles fortræffelig gammel Cognak, der passede ypperligt til saadan en Efter-Middagsstemning.

— Har du tænkt paa, at der kun er tre Uger til Jul? spurgte Fuldmægtigen.

— Jo, du, jeg tænker paa Jul hver Dag. — Det blev sagt i en Tone, der fik Fuldmægtigen til at studse.

— Hver Dag? spurgte han og saa over paa Doktoren.

— Ja. — Doktoren stirrede ind i Flammerne fra de store Bøgeknuder i Kaminen.

Tavshed.

Doktoren rejste sig, gik hen til Barometret og bankede paa det.

— Det gaar ned, sagde han.

— Ja, det gør vel det, svarede Lundby. Vi faar nok Storm og Sne.

— Jeg vil ikke haabe, det bliver alt for slemt paa Havet.

Doktorens Stemme havde atter en Klang, der fik Fuldmægtigen til at studse.

— Hvorfor ikke?

— Naa — aah!

— Har du nogen ude at sejle?

Tavshed en Stund. Saa gik Doktoren atter hen og satte sig.

— Ja, jeg har.

— Hør, det lyder saa mystisk. Fuldmægtigen truede. — Du gaar vel ikke og har Hemmeligheder for din gamle Ven, skam dig da noget.

— Jo, jeg har. Jeg har haft det i den sidste Tid, Fuldmægtig.

— Noget du ikke kan sige mig?

— Naa, nej, men — — —

— Ja, jeg skal ikke trænge paa, bevare mig vel. Fuldmægtigen værgede for sig med Hænderne.

— Du behøver heller ikke at trænge paa, jeg trænger derimod til at fortælle.

— Naa, jamen, saa go-on. Kærestehistorier, hva?

Der gik et underligt Drag over Doktorens Ansigt, halvt Smil, halvt en vemodig Trækning.

— Aa ja, sagde han, det kan man egentlig godt sige.

— Det var som — — —

— Ja, ganske vist af en lidt usædvanlig Art. — Skaal du, saa skal jeg fortælle. — — — Vi har aldrig talt om det, men du ved, jeg har været gift, eller rettere at jeg er det.

— Ja.

— Min Hustru rejste fra mig for 25 Aar siden, netop lige ind under Jul. — — — Doktoren strøg sig med Haanden over Øjnene, som for at jage Minderne lidt bort. — — — Det var en Eftermiddag. Jeg kom hjem. Det var et Herrens Vejr udenfor. Stormen hylede med Bunker af Sne mod Vinduerne, og jeg kom ind i Stuen, uden at min Hustru hørte det. Hun sad ved Flygelet og spillede og sang »Julen har bragt velsignet Bud«. — Vi havde en lille Dreng. Han var fire Aar den Gang og stod lænet op ad sin Mor, medens hans Øjne ligesom tog Ordene af hendes Mund. Du ved, at jeg var absolut antikristelig den Gang. Religiøs Fantasteri og Tryk fra Familien havde formørket Fars Sind. Og jeg havde derfor forbudt min Hustru at tale til Drengen om den Slags Ting. Han var ikke døbt. Kort sagt. Jeg havde villet lukke Drengen ude fra det, som jeg gennem Ungdom og Manddom var kommen til at hade. Og vi var enige om det, min Hustru og jeg — troede jeg. Men — — —. Ja, jeg kom den Dag fra Ligsyn over en Mand, som religiøs Forvirring havde faaet til at lægge Haand paa sig selv. Jeg var oprevet, og nu stod jeg i Stuen, hvor min Hustru sang og spillede Drengen ind i den Verden, som jeg af en ærlig Vilje og for det bedste havde villet skaane ham for. — Jeg saa paa hans Øjne, hvordan den ligefrem sugede ham til sig, og jeg hørte paa min Hustrus Stemme, at hun var bevæget.

Hun var Præstedatter. Jeg forstod, at det ogsaa var Minderne, hun mødtes med i Sangen, forstod, at de og det, hun sang om, var ved at tage baade hende og Drengen fra mig, og saa tabte jeg Besindelsen. — Jeg sprang hen, huggede Haanden i Flygelets Laag og skreg:

— Hold op, hvad gør du!?

Min Hustru blev ligbleg, slog Armene om Drengen.

— Hvad gør du! skreg jeg igen.

Hun rejste sig langsomt med Hænderne om Drengens Hoved, og han klyngede sig til hende.

— Erik, tilgiv mig, jeg kunde ikke lade være, sagde hun.

Og saa gjorde jeg mit Livs store Synd, jeg slog hende.

Doktoren lægger Hænderne for Ansigtet, Minderne overvælder ham.

Fuldmægtigen er tavs.

Doktoren rejser atter Hovedet. — Ja, saa er Resten kort fortalt. Vi talte ud. Hun græd og bad mig være forstaaende. Hun kunde ikke mere undvære det, som jeg vilde lukke hende ude fra. — Jeg var ubønhørlig og svor til sidst, at jeg hellere saa hende forlade vort Hjem, end at jeg vilde finde mig i den Halvhed, som det andet vilde blive.

— Jamen Julen, Julen, Erik! sagde hun.

Og jeg vrængede ad hende.

— Julen, aa, denne Ædefest, denne Svælgen i forlorne Glæder.

— Da blev vor Frelser født, Erik.

Jeg tabte atter Besindelsen og gik med haarde og onde Ord.

— — — —

Om Aftenen blev jeg kaldt ud til en Syg. Da jeg kom hjem, var baade min Hustru og Drengen borte. Jeg har ikke set dem siden.

— Og heller ikke hørt fra dem?

— Jo, min Hustru skrev. De rejste til hendes Onkel i Amerika. Vi har skrevet sammen ret ofte. Og nu kommer de hjem.

— Hvornaar?

— Med det første Juleskib.

— Og Drengen?

— Han er blevet Præst, Gudskelov!

— Hm, ja!

— Ja, og Juleaften skal jeg høre ham tale om Juleevangeliet.

— Hvordan?

— Han har sin Moders Pigenavn. Det er ham, der skal være vor nye Præst. — Og nu skal du høre, hvad de 25 Aar lærte mig.

Doktoren rejste sig og gik hen til Flygelet.

Højtidsfuldt betagende klang Tonerne ud i Stuen, hvor Fuldmægtigen sad og stirrede ind i den flammende Ild: »Julen har bragt velsignet Bud«.

KORSET

Af ANTON JØRGENSEN, Knebel

1823.

Agenten satte sin guldknappede Stok i Brostenene med sinaa faste Stød. Hans tætte, selvsikre Skikkelse skred opad Gaden i et Tempo, der viste, at Agent Jens Walther var vant til at modtage sine Medborgeres Hyldest og Hilsen som noget selvfølgeligt. Hans højre Haand bevægedes naadigt hen mod den hilsende — hans Hat kom kun af Hovedet, naar det drejede sig om Standspersoner som Præsten og Amtmanden.

Udenfor den lave Præstegaard gjorde han Holdt og pudsede sin Næse i et stort rødt Silketørklæde. Saa rømmede han sig et Par Gange og løftede Dørhammeren. Et gammelt rynket Kvindfolk i en stiv Vadmelskjole lukkede op og gjorde sin Reverens for Byens mægtigste Mand. Saa fulgte hun ham ad en lang Gang til Præstens Værelse.

Hr. Gregorius var en hvidhaaret Gubbe med milde, blaa Øjne, der dog skjultes af er Par store Hornbriller. Han sad i Armstolen ved Kaminen, hvor en Ild af Bøgeknuder flammede og lyste Værelset op. Han rejste sig med lidt Besvær og gik Agenten i Møde, anbragte ham i den haarde Hestehaarssofa og stillede Kassen med den hollandske Kanaster frem, hentede en Pibe og stoppede den til sin Gæst. Han tændte den ved en Glød fra Kaminen, og mens Agenten bakkede løs, satte han sig i Armstolen, som han trak hen ved Bordet.

Agenten plirede lidt med Øjnene og kræmtede et Par Gange.

— Jeg har haft Brev fra Johannes. Han venter at være hjemme med „Najaden" til Jul. Om han faar gunstig Vind og Lykken vil staa ham bi.

— Om Gud vil staa ham bi! rettede Præsten.

— Ja, I har Ret! Om Gud staar ham bi.

Saa dampede han lidt i Tavshed.

— Saa havde vi jo tænkt, at han skulde holde Bryllup. Eller rettere: Han og Jomfru Møller har tænkt det. Ungdommen giver sig ikke Stunder i vore Dage — jeg havde fyldt de to Snese. — Men om I saa vilde sørge for det fornødne!

— Hvor er han for Tiden? spurgte Præsten.

— Han laster i Callao -- i Peru.

— I Callao?

— Ja, i Sydamerika — i Peru.

— Javist — jeg ved det!

— I ved det! Da er det dog ellers —

— Min Broder omkom der under Jordskælvet i 1746.

— Jasaa — Jer Broder? Var han Skipper?

— Nej — han skulde være Præst — men saa — saa rømte han af Riget.

Agenten vilde ikke komme med indiskrete Spørgsmaal. Han bakkede stille løs paa Piben.

— Det var saa trist med ham — men jeg haaber til Gud, at han fik Fred.

Der faldt Stilhed over den lille Stue. Røgen laa i store, graa Flager, belyst af Flammerne i Kaminen. Møblernes blanke Mahogni lyste med røde Reflekser, og ud af Mørket glimtede Guldet paa Bogryggene og i de ovale Rammer med Familiebillederne over Sofaen.

— Han var et Vredens Barn, fortsatte Præsten stille og med sløret Røst. Han tog et Menneskes Liv — Gud dømme ham naadig.

Agenten rømmede sig af Medfølelse.

— Jeg fik hans Dagbog sendt — og hans faa Ejendele. Og jeg fortrøster mig til, at hans sidste Tanker er vendt mod det andet Hjem — at han ikke har ladet sig drive ud i Søgen efter denne Verdens Gods.

Agenten rynkede Brynene en Kende. Han holdt ikke af, at Præsten saa aabenlyst fordømte denne Søgen, der jo unægtelig havde præget hans Liv.

— En Dagbog fra en saadan Begivenhed maa jo ellers være ret curiøs — jeg mener —

— Dagbogen er ført før Katastrofen — han omkom jo under Jordskælvet, sagde Præsten.

— Jasaa —

Præsten gik hen og hentede en Flaske og Glas i et Hængeskab. Skænkede i og stødte Glasset mod Agentens.

— Saa vil vi ønske en blid og god Hjemrejse for „Najaden" og et glad Gensyn.

De drak, og atter faldt Stilheden over Stuen.

Lidt efter gled gamle Ane ind med den tændte Lampe, og trak de tykke, graa Gardiner for.

— Han vilde finde Skatte. Der skulde ligge Guld og Sølv i Dynger derovre.

— Hvad bestilte Jer Broder i Callao?

— Fandt han noget?

— Ja, saavidt Dagbogen beretter. Men efter hvad jeg kan se, er han bleven hindret i sin videre Søgen ved Jordskælvet, der dræbte ham. Man tør vel tro, at det var Guds Haand. Lykken findes ikke ved Skatte, som Møl og Rust fortære.

Han rejste sig og gik hen til det gamle Chatol, hvor han fra et Rum hentede en Bog frem. Han bladede lidt i de gulnede Blade og læste:

— Jeg haver set med disse mine Øjne, følt med mine Hænder det røde Guld i Dynger. Jeg er rigere end Stormogulen, rigere end Jordens Mægtigste. Er jeg Tyv, fordi jeg henter det. Disse Skatte tilhører Solens Tempel og er ikke Solen for os alle?

— Men hvorfor — hvorfor lod han det ligge? — Skriver han ikke nærmere om Stedet?

— Jovist — han har her indtegnet et Kort — I kan se her — og nærmere beskriver han Stedet — lad mig se — det er, som kunde han forudse, at han ikke skulde hæve Skatten selv.

Agenten havde faaet sine Briller paa og bladede ivrigt i Bogen.

— Den Bog kunde I lade mig faa, Hr. Pastor! — Jer er den dog til ingen Nytte!

Præsten tog Bogen ud af hans Hænder og lukkede den inde i Rummet. Saa satte han sig hos Agenten, tog hans tunge Haand mellem sine visne Hænder og sagde:

— I bør kun søge endnu en Skat, foruden dem, I har — og den kan jeg vise Jer Vej til. — — Desuden — der staar Ting i den Bog, som jeg ikke kunde tænke mig, at nogen skal kende.

— Men jeg skal være tavs som Graven! — Hvis jeg maa —

Men Præsten rystede blidt paa Hovedet.

— Jeg vil vise Jer Vejen til en Skat, der vejer mere end Alverdens Rigdomme, en Skat, der gløder som det røde Guld, og som I vil takke mig for paa Dommens Dag.

Agenten saa med rynkede Bryn hen for sig. Han var ikke vant til at blive nægtet noget. Men han indsaa, at overfor den gamle Præst maatte han give op.

Og lidt efter tog han Afsked og gik grundende hjem.

— — —

Det blev ikke den gode Gregorius, der kom til at vie Johannes Walther og Jomfru Møller. Faa Dage efter Agentens Besøg sov han hen. Men paa Auktionen over hans Efterladenskaber sikrede Agenten sig hans Chatol med Indhold.

— — —

1923.

Solen skinnede ind gennem de nedrullede Gardiner. Tumlen fra Gaden blandede sig med den klaprende Lyd af Skrivemaskinen, der var anbragt i det lille Glasbur ved Siden af Chefens Kontor. Rundt om ved Pultene sad Personalet bøjet over tykke Folianter, og hvert Øjeblik kimede Telefonen sin klingre Melodi ud i Kontoret.

Døren til Glasburet blev aabnet af en ung Mand midt i Tyverne. Hans mørke, tilbagestrøgne Haar indrammede en høj, firkantet Pande, og det bydende Blik fortalte, at han var vant til at blive adlydt. Det var Junior-Chefen, Herman Walther.

— Kan De tage et Brev, Frk. Gregorius?

Et Par mørke Øjne under et lyst Haarpur løftede sig op mod ham. Og med det samme forsvandt det strenge, lidt mørke Blik. Der kom en varm Glans i hans Øjne og om den smalle Mund flakkede et begyndende Smil.

Frøken Gregorius nikkede og tog Blokken. Og lænet op ad Dørkarmen dikterede han Brevet, mens hun stenograferede det — men da var Smil og Varme forsvunden. Det var en kølig og klar Forretningsmand, der arbejdede.

— Jeg vilde gerne tale med Dem efter Kontortid — hvis det passer Dem?

Hans Øjne havde atter den samme Varme, og Stemmen var næsten bedende.

Atter saa hun op, en Smule forbavset.

— Ja, det er ikke noget slemt —

Hun smilede, og de lange Vipper skjulte hendes Øjne.

— Saa venter jeg Dem?

Hun nikkede svagt.

— Som Chefen ønsker!

Saa forsøgte han atter at fange hendes Øjne, men hun var allerede i Færd med at sætte Brevet i Maskinen. Saa gik han langsomt ind i Kontoret efter at have sendt et inspicerende Blik ud i Lokalet.

Kl. 5 blev Hovedbøgerne lukket med et Smeld og sat ind i det murede Skab. Der blev almindeligt Opbrud, og lidt efter laa det store Lokale mennesketomt. Ved Døren stod gamle Olsen, Nattevagten, der skulde lukke.

Frøken Gregorius havde lukket sit lille Bur og stod med en Smule Hjertebanken i Chefens Kontor. Herman Walther kom hende i Møde.

— Naa, er Slaverne gaaet? spurgte han smilende.

— Undtagen gamle Olsen, sagde hun stille.

Han aabnede Døren og gav ham Ordre til at lukke. Frøken Gregorius kunde gaa ud ad hans Kontor.

Han kom smilende tilbage og bad hende tage Plads.

Saa tændte han sig en Cigaret, og fra nu af var Chefen ganske strøget af ham.

— Sig mig, Frøken, hvor har De egentlig Deres mærkelige Navn fra? — Jeg mener — nu om Stunder hedder man jo omtrent, hvad man vil — har De anskaffet Dem det, eller er det ærligt Arvegods? — De nedstammer maaske fra selve Kirkefaderen? lo han.

— Ja, ærlig talt ved jeg saamænd ikke, hvor jeg stammer fra — men købt Navnet har jeg da ikke. Baade min Far og Farfar hed det!

— Nej virkelig — De stammer ikke her fra Randers?

— Farfar var Klodsemager, som de kalder det, paa Fyn — han lavede ogsaa Violiner!

— Se, se — ja, men saa Deres Oldefar?

Hun lo med en æggende Latter. — Nej, det kan jeg ikke svare paa! Saa langt gaar mine Aner ikke tilbage!

— Ja, for ser De — jeg har givet mig til at rode lidt i de gamle Dokumenter, der ligger oppe paa Loftet, og de gaar saa langt tilbage som til 1770. Da anlagde min Tipoldefar Forretningen. Og det var en pertentlig Herre! Han førte en Slags Dagbog i Form af en Regnskabsbog. Se her — en slem Klo, ikke sandt? — naa, men her staar: Paa Auctionen efter Herr Gregorius kiøbt en Chatolle — med Salarium 18 Rdl. 4 Mark.

Hun saa interesseret paa den slyngede Skrift.

— Jeg gad vide, om det er en af Deres Forfædre? sagde han smilende. „Chatollen" har vi endnu — den staar oppe paa et af Gæsteværelserne.

— Ja, jeg ved det jo ikke, sagde hun smilende, men jeg kunde jo spørge Mor, om hun ved noget.

— Ja, gør det! — Det var morsomt at faa det opklaret. Nu gaar jeg videre i Aften. Det er ganske interessant at se disse gamle Sager efter.

Hun havde rejst sig.

— Haster det? spurgte han.

— Jeg tror helst, jeg maa gaa — og hun saa paa ham, som vilde hun sige mere.

Han nikkede. — Ja, De har vist Ret! — saa tog han hendes Haand og trykkede den.

— Saa hører vi, hvad Deres Mor kan fortælle.

Han fulgte hende til Dørs med et Buk, som gjaldt det en Ætling af Paven Gregorius og ikke Klodsemagerens Barnebarn.

Han gik tilbage til de gulnede Papirpakker. Stod lidt og saa paa dem — smilede lidt ad sig selv. Den var jo lidt søgt, denne Anledning. Naa, for Pokker — det var nu et mærkeligt Navn — og naar han nu havde Interesser i den Retning!

Han fik en tynd Bog i Haanden. Evald Gregorius! — Mere Gregorius — ja, for det kunde da ikke være ham, hans Tip havde købt Chatollet af. — — Hvad for noget? — „— 2. September 1745. Til Seils paa Elben. Saa ser jeg da i Aften for sidste Gang mit kjære Fødeland! Imorgen er vi paa det vildene Hav, og kun Gud ved, naar vi atter ser Land. Men det Land bliver Frihedens Land for mig, Manddraberen. — — Til Seils i Oceanet. Og min hierte Hustru! Aldrig skal jeg se dig, og aldrig trykke vort Barn i mine Arme! Men lad Korset, jeg gav dig, minde dig om, at jeg haver taget et andet Kors op, og Gud give mig Styrke til at bære det! — — Callao til Ankers. Saa er da Rejsen endt! Jeg ser for mig et frydefuldt Syn — et blomstrende Land! Ak, naar det maatte forundes mig at skabe et Hjem her, saa vi atter kunde samles! Vil Lykken være mig huld? — — Cuzco 4. Marts 1746. Jeg haver set med disse mine Øjne, følt med mine Hænder det røde Guld i Dynger — — —"

Hvordan kom denne Bog her? — Han forstod ikke. — Det var jo hans Oldefar, der havde været i Peru og

gravet Guld — men det var først i 1825! Var der nogen Forbindelse mellem disse Skattegravere? Han maatte have fat i Oldefars Breve!

I sirlige Bundter laa de. Alle til hans elskede Hustru, men med overvejende Forretningsindhold. Se se, Callao den 4. Januar 1825 — og her et fra Cuzco — i Juli. — — „Stedet var ganske rigtigt betegnet — kun manglede det ene Taarn. Lod Steffen blive paa Værtshuset og gav sig alene paa Vej. Fuldmaane og stille. Jeg saa ingen Mennesker og jeg følte ikke fjerneste Angst. Selv ikke, da jeg stod i Tempelrummet. Der var lyst som udenfor, da Taget var styrtet ned, og der laa Guld — mere Guld end noget nulevende Øje har set. Pludselig dukker en Skikkelse frem, nøgen med kun et Lændeklæde, mere et Dyr end et Menneske, og Blodet stivnede i mig. Han kom hen mod mig med snigende Skridt, Øjnene lyste blodskudt, og jeg forstod, at jeg i næste Øjeblik vilde have ham over mig. Jeg fik Bøssen til Kinden — det drønede under Hvælvingerne, og en Sværm af Flagermus svirrede frem fra deres Smuthuller. Men foran mig laa den Vilde med knust Hoved. Jeg havde dræbt et Menneske.

Næste Dag købte vi Gedeskind og syede Guldet ind i dem, fik det paa Æselsryg, og i smaa Dagsmarscher gik det mod Callao -- —"

Walther lænede sig tilbage i Stolen. Ja saa. Det var paa den Maade, han gravede Guld, den Gamle! Men Guldet — ja, det var jo i Virkeligheden Gregorius' — den anden Manddraber. Se se, man var altsaa i Slægt med en Morder — naa ja, det kunde vel kaldes Selvforsvar — selv om en nøgen Mand ikke har mange Chancer overfor en Mand med Bøsse.

Men egentlig var jo hele hans nuværende Rigdom bygget op paa denne Oldefars Bedrift — der igen hvilede i den mystiske Gregorius. Hvorledes havde den Gamle faaet Fingre i de Oplysninger? Stjaalet dem? Hvorfor ikke! — Aa Chatollet! Gregorius med Chatollet har naturligvis været en Søn af den anden — og denne har saa ikke turdet hente Skatten. Saa kan Tip have købt Chatollet, fundet Bogen og sendt Oldefar ud efter Sagerne. Ja, saadan er det naturligvis.

Og tilfreds med Løsningen af den Rebus gik han hjem til Middag.

Næste Morgen stod han i Kontoret, da Frk. Gregorius kom ind for at tage sit lille Bur i Besiddelse. Han kaldte hende ind paa sit Kontor, endnu inden hun havde faaet Overtøjet af, og fortalte hende om Resultatet af Undersøgelserne. At han havde fundet endnu en Gregorius — om hun havde faaet noget at vide?

Nej, hendes Mor vidste ikke noget — kun var der dette Kors — og hun viste ham et sort poleret Ibenholtskors, som hun havde i en Kæde om Halsen.

Han greb det — hvad var det? Bag paa var indridset E. G. 1745. — Han saa paa hende med store Øjne. Greb saa Bogen — jo, Evald Gregorius — Til Seils paa Elben 1745! Det passede! Det var altsaa det Kors, som han, Manddraberen, havde givet sin Hustru, og som var gaaet i Arv ned gennem Tiderne.

Han maatte atter hen at holde det i sin Haand, mens han forklarede hende sin Slægts Bedrifter. Og han søgte ikke at skjule, at hans Oldefar ikke havde været et Haar bedre end hendes — og at de skyldte hendes Tip, at Johannes Walther & Søn svømmede i Guld.

Hun syntes med et at have faaet et helt andet Syn paa Livet. — Det var saa dejligt paa en Gang at have faaet saa mange Aner — selv om de just ikke havde været Dydsmønstre. —

Hun maatte holde op med sine Overvejelser — — hvad var det han sagde? Om hun ikke mente, de sammen burde sone Fædrenes Synder — — hvad mente han? Om hun ikke syntes, at alt dette havde ført dem nærmere sammen? Om hun vilde —

Men saa behøvede han ikke at spørge mere, for et Par lykkelige Øjne saa ind i hans, og hendes Arme laa om hans Hals.

Ved Nytaarstid

Af Chr. Christensen

Mens Kimingen randes i graanende Sky —
i Skær fra den lidende Jord —
forsvinder et Aar, og der følger et ny
i det gamle Aars tungttraadte Spor.

Ja, tungttraadt er Aaret, der gaar ud af Dør —
det tynges af Drømme, der svandt —
men Glemslen sænked sit skærmende Slør,
saa at Mismodet ikke os bandt.

Og frem af de bristende Drømmes Sky,
naar det gamle Aar synker i Blund,
kan tændes et Haab i det Nytaarsny,
der fødes i selvsamme Stund.

Thi det er jo Livets den evige Lov —
er Modgangen aldrig saa haard —
at brister end Drømme, saa gives der dog
en Helse for smertende Saar.

Derfor ser vi frem mod det nye Aar,
der stiger af Kimingens Rand,
med lysende Tro paa, at Vejen gaar
imod det forjættede Land.

Thi saares end Sind i Modgangens Sky,
vort Liv er dog bygget paa Haab.
Hver een Drøm gik under, der fødtes en ny,
som fik sig i Modgang sin Daab.

Min Ven Barberen

Af C. F. von ROSEN

Stor og kraftig var han, med et stort krøllet, rødgult Haar; han var meget afholdt og havde mange Venner, blandt hvilke han gik under Navnet „Den røde Neger", altid flot friseret, med Næsen i Sky, og trods det, at han boede i en af Landets mindste Købstæder og aldrig havde været udenfor sit Fædreland, var der noget amerikansk ved hans Maade at drive sin Forretning paa; da han dertil var dygtig, var han en haard Konkurrent for Byens gamle Barber. Men i Konkurrencen havde han en god Forbundsfælle i den gamles uhyre Kærlighed til Kaffe; han drak nemlig mindst 20 Kopper om Dagen, og kun de færreste i Forretningen, flest i en Café skraas overfor hans egen Forretning, der sad han ved Vinduet og passede paa, naar nogen gik ind til ham; men da Kaffe som bekendt gør meddelsom, glemte han ofte sin Udkigspost under Debatten om Bynyt. Derfor fik efterhaanden den unge de fleste af Byens Borgere til Kunder foruden et stort Antal Landboere.

Vor Mand hed Køllner, han var gift — desværre, maa man sige — med en smuk, men uøkonomisk Kone, saa der maatte arbejdes ihærdigt for at faa det til at gaa rundt.

Jeg var en af hans Kunder, og da jeg ofte blev brugt som Byens „Aabenraa Poet"*), foreslog han mig at klippe og barbere mig for 1 Krone — siger og skriver en Krone — om Maaneden, mod at jeg aarlig ved Juletid skrev ham en Vise paa den mest aktuelle Øjebliksmelodi. Disse Viser lod han enten optage i den lokale Avis eller trykke paa kulørt Papir i skrigende Farver og uddele blandt sine Kunder i By og paa Land; saa sad Bønderkarlene, paastod han, om Aftenen og sang dem, og det mente han var en udmærket Reklame!

Blandt disse Viser var nedenanførte, der gik paa den det Aar yndede „Harmonikavise", udsendt paa Sedler med Ønsker om „Glædelig Jul og et godt Nytaar!"

DEN AARLIGE KØLLNER-SANG.

Skønt jeg ikke er Barbéren fra Sevilla,
som Barbér er jeg lige saa berømt,
Kølner Dom — Kølner Vand — Barbér Køllner, ja,
saa findes der i Verden ej mer skønt.
:,: For jeg rager mine Kunder jo saa mageløst,
og jeg skærer hverken Øre, Næse, Mund. :,:

Vil De ud paa Livet! Ud paa Maskerade!
gaa til Køllner, han er Mester i sit Fag,
han kan sminke, smøre, ja, og han kan bade
Deres Hoved, lige fedt, for som bag,
:,: og han rager sine Kunder jo saa mageløst,
og han skærer hverken Øre, Næse, Mund. :,:

Naar De saa den næste Dag er mør og do'lig,
gaa til Køllner, faa Dem der et „Champoing",
saa forlader De hans Stue, Aa! saa rolig,
fuld af Glæde, og De fejler ingen Ting,
:,: for han bader Deres Hoved jo saa mageløst,
men's han smiler til Dem, som den lille Gud. :,:

Er De øm? det vil sige ud i Foden,
gaa til Køllner, han kan skære Smerten bort,
saa De siger, naar De gaar — den er go' den,
nu paa Gaden kan jeg atter træde haardt;
:,: ja, han skærer sine Kunder jo saa mageløst;
Aa! den Køllner, det er Byens største Pryd. :,:

Aramis.

Men nu kommer det humoristiske. En Dag spurgte han mig, om jeg havde noget imod, at en Kollega af ham ovre i Jylland maatte bruge Visen, hvad jeg selvfølgelig med Glæde gik ind paa, men jeg satte den Betingelse, at jeg fik et Par Eksemplarer. Hvor lo jeg, da jeg fik dem og saa Navnet Køllner paa den lokale Barber var erstattet med Pedersen, saa den beskedne Morsomhed med Kølnerdom og Kølnervand og Barber Køllner blev umulig, og Fødderne i Versene i lige Maade.

— — —

En anden Gang kom han en Søndag til mig og bad mig gøre sig en stor Tjeneste.

„Ja", sagde jeg, „naar det kun ikke er Penge — dem ved De, jeg just ikke har i Overflod."

„Næ! det er det rigtignok ikke, men jeg har faaet saadant udmærket Tilbud om at komme ud paa Landet til en Dilettantkomedie og sminke; jeg vil meget gerne have den „Tjans", men jeg har aldrig sminket, trods det, at jeg har alle Arter Kosmetik i Forretningen. Jeg ved jo, at De altid ved Dilettantforestillingerne selv sminker Skuespillerne, og jeg vilde derfor bede Dem om at vise mig Fremgangsmaaden."

Ved de lokale Dilettantkomedier havde jeg det ikke altid lige fornøjelige Tillidshverv at være Instruktør, og da jeg saa ofte ved den Art Forestillinger havde set, hvor Sminkningen var rædselsfuld og Sminken misbrugt og overdreven i Forhold til den korte Afstand mellem Publikum og Scenen, havde jeg som Regel ogsaa paataget mig dette Hverv.

Men — Paasken stod for Døren, og vi aftalte, at Skærtorsdag og Langfredag skulde jeg møde i hans Forretning, naar han saa vilde sørge for det fornødne Øvelsesapparat.

Da jeg kom derhen, havde han samlet Svigermoder, to Tanter, Konen og Lærlingen samt dennes Broder. De blev alle anbragt paa en Række Rørstole, og saa begyndte Forestillingen — de gamle blev gjort unge og de unge gamle, saa blev de rensede, og Mester tog fat; efter et Par Timers ihærdigt Arbejde paa de ulykkelige Ofres Ansigter — og dette gentaget begge Dage — var han udlært. Kort efter blev jeg indbudt til Forestillingen, hvor jeg komplimenterede ham for den fornøjelige Aften, som han havde saa stor Part i, og for den rigelige Brug af Sminke. Men da baade Skuespillerne og han var tilfredse, hvad der især gjaldt de landlige Skønheder, kunde jeg jo ogsaa sagtens være det.

Desværre kunde al hans Foretagsomhed ikke slaa til til det hjemlige Forbrug — han gik fallit og flyttede fra Byen efter at have ladet sig skille fra Konen.

*) „Aabenraa Poeten" var en 8 Skillings Visedigter fra først i det 19. Aarhundrede; han hed Tribler og boede i Aabenraa i København, deraf Navnet.

KÆRLIGHED PAA ISEN

Af CARL HORNBECH

Ja, nu er det snart fyrretyve Aar siden, — saa gaar det nok an at fortælle det!

Enhver Randrusianer kender Kongenslund, dér har vi plukket Aarets første Tjæreblomster og Kabbelejer, dér har vi samlet Dunhamre, og dér har vi først og sidst løbet paa Skøjter.

I alt Fald den Gang, da man var en Ungersvend paa 16—17 Aar, var det en Regel, at man om Vinteren gav Møde derude, og saa skar Skøjtejernene dybe Furer i den blanke Is, og Møllen, der malede Vandet bort, saa mangt et straalende glad Par fare hen over den hvide Flade.

Hvor jeg ser dem for mig, alle de unge! De dukker frem for mine Tanker, de glade og gode Kammerater, de unge Piger med de friske Kinder, jeg ser dem „svinge Klump" og saa som Svaner spredes ud over Isen. Og i det fjerne hilste Sct. Mortens Kirketaarn ud til os, og Toget buldrede hen over Broen ved Skallekrogen.

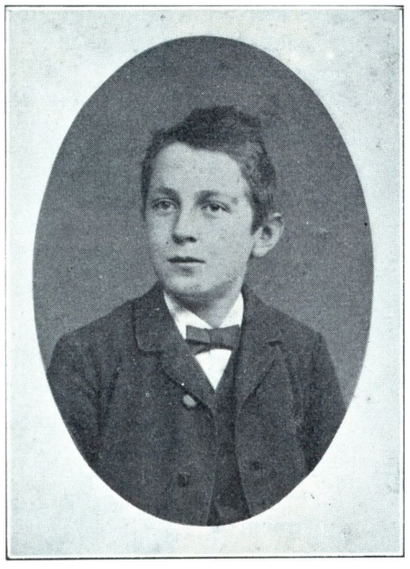

Carl Hornbech som 16-aarig.

Vi var et Hold, som kendte hinanden og daglig mødtes der. Nu er alle de friske unge Piger blevet halvgamle Koner, — ja, vore Børn synes jo, at vi alle sammen er blevet ældgamle, — og de unge Mænd er blevet adstadige Bedsteborgere med Embonpoint og mere eller mindre udviklet Maane. Og mange af dem har fundet den sidste Hvile, — paa Randers gamle Kirkegaard saa jeg for et Par Aar siden Navne paa mange af dem, der den Gang var unge og glade.

Men blandt dem alle var der jo en, der var Dronningen. Hver havde sin, — og jeg ved nok, hvem der for mig var Skøjtebanens Midtpunkt!

Og saa en Dag løb vi sammen over den blanke Flade, og det var for den unge Latiner, som om Jord og Himmel mødtes.

Men nede paa Jorden er der Grøfter, selv i de lyseste Øjeblikke!

Det var der ogsaa paa Kongenslund, — og paa Grøfterne var Isen ikke stærk.

Jeg glemmer det aldrig, — Isen bragede, store stjerneformede Figurer dannede sig ud fra et Centrum, — og vi to var Centret.

Der var ingen Redning, — Isen brast, og — for at citere Blicher — Per Spillemand faldt i Bækken med sin skønne Byrde!

Alt staar levende for mig, — hendes Blik, da hun sank i de dybe Vande, min Fortvivlelse og Flovhed! Det var næsten mere, end mine 16—17 Aar kunde bære. Heldigvis fik jeg givet min Ledsagerinde et højst fornødent, om end ugalant, Puf, saa at hun landede paa et ret ophøjet Sted, medens de sorte Bølger lukkede sig over mig, — men alligevel: Vi faldt uimodsigeligt igennem, — og alle Kammerater og Kammeratinder var Vidner dertil!

Vi kom hjem, — jeg for min Part troede, at Sagen kunde gaa ret ubemærket af, — at i alt Fald Lærerne intet skulde faa at vide derom.

Men næste Dag havde vi Tysk. Det var ellers et af mine gode Fag, men Gaarsdagens Rædsler forvirrede mig, og jeg kludrede slemt.

Saa sagde Adjunkt *Sand,* den fornøjelige Lærer og gode Ven, som han var for os:

„Hvis jeg var Dig, Hornbech, vilde jeg hellere læse paa min Grammatik, end drukne Byens unge Damer!"

Klassen brølede af Latter, — jeg gemte mig bag det Landkort, om hvilket Kantaten i Randrusianersamfundets Festhæfte synger saa sandt:

.... i Landkortets Ly
har jeg Lektien læst over paany!

— — — — Eksamen nærmede sig, fjerde Klasses Hovedeksamen, som den hed den Gang. Vi havde faaet Lov til at skrive dansk Stil over et selvvalgt Emne.

Nede i „Hullet" lige uden for Lærerværelset var Klassen samlet og drøftede Sagen. Det var en aristokratisk Klasse; vi roste os af, at vi ingen -sen'ner havde. Der var *Ilsøe, Folsach, Kjølseth, Dujardin, Rosenquist* og undertegnede.

Ude paa Pladsen legede „de smaa Drenge", — da anede ingen, at *Dumreicher* skulde blive Digter, *Frederik Poulsen* Doktor, *Carl Ostenfeld* Professor og *Sand* gøre epokegørende Opdagelser.

Og jeg anede ikke de Lidelser, som den danske Stil skulde volde mig!

„Hvad vil Du skrive om?" var der en, der spurgte mig.

„Jeg ved det ikke ret", svarede jeg, „jeg har tænkt paa at skrive om „Kærlighed paa Isen"."

„Det tør Du ikke", sagde en anden.

„Det tør jeg vel nok!" svarede jeg overlegen med den vordende Forfatters Selvfølelse.

— I de følgende Dage var jeg berømt, — og det var herligt at være berømt! Jeg nød det. — Emnets Storhed, mit Mod til at give mig i Kast med Opgaven, Dansklærerens, Hr. *Kongsteds* Undren, naar han læste Stilen, — hvor var det stort altsammen!

Stilen blev skrevet under mange Fødselsveer. Jeg husker endnu Begyndelsen: „Jeg er sytten Aar og naturligvis forelsket som enhver ung Mand — man mærke sig: ung Mand — i min Alder."

Og saa kom Skildringen af „hende" — holdt i Sprogets mest superlative Udtryk.

Men da Dagen nærmede sig, paa hvilken Stilen skulde afleveres, svandt mit Mod. Hvad vilde Kongsted sige? Hvad vilde Lærerværelset sige? Hvad vilde hele Byen, ja, hele Verden sige?

Den sidste Aften var jeg fortvivlet; jeg gennemgik alle Kvaler, — Stilen var skrevet — i Superlativ, men vilde den ikke ødelægge hele min Fremtid?

I min Fortvivlelse rev jeg den ud af Bogen, og da jeg jo absolut skulde levere en Stil, greb jeg den Udvej, som jeg endnu skammer mig over, — men det er snart fyrretyve Aar siden, og jeg har lidt min Straf!

Jeg skrev en Stil af, som jeg et Aar i Forvejen havde skrevet i tredje Klasse, og haabede, at Læreren havde glemt dette højst kompromitterende Faktum.

Men endnu husker jeg min Nød, da Ordensduksen samlede de mørkeblaa Stilebøger og forsvandt med dem ind i Lærerværelset!

Sagen kunde ikke skjules for Kammeraterne. De kærligste af dem sagde deltagende: „Du kan da være sikker paa at blive vist ud af Skolen, om det bliver opdaget!"

De følgende Dage var nogle af de sværeste i mit Liv. Da lærte jeg, hvad Synd og Brøde og ond Samvittighed er. Jeg følte mig som den, der har skrevet en falsk Check.

Saa kom Regnskabsdagen. Hr. Kongsted tronede paa Kathedret, bred og stor. Stilebøgerne blev uddelt, — jeg greb min med skælvende Haand.

Der var ingen Karakter skrevet under den, det betød altsaa Nul. Og ved Siden af stod der kort og ubarmhjertigt: „Stilen er skrevet i forrige Klasse."

„Det havde jeg ikke ventet af Dig", sagde Adjunkt Kongsted kort. Hverken mere eller mindre, men det sved jo ogsaa tilstrækkeligt.

Og saa kom Tordenvejret og Lynnedslaget! Skolens Klasser samledes til Omflytning i Gymnastiksalen, — jeg hører endnu Larmen af de mange Fødder op gennem den lange Gang op mod det gamle Bornholmeruhr.

Der var ingen Redning, — jeg fik „tg." i Opførsel, og da dette jo trak vældigt fra, dalede jeg ned paa en af de nederste Pladser lige under Kathedret og Lærernes forbavsede og kritiske Øjne.

„Skal jeg finde Dig her?" sagde Hr. Sand.

„Hvor er H.?" sagde Hr. *Stigaard* og saa gennem de skarpe Pincenez-Glas paa Skrømt søgende op mod en af de øverste Pladser, hvor jeg ellers var at finde.

Men Rektor *Gemzøe,* den retfærdige og retlinede Mand, behandlede mig med kold Foragt. Det var alligevel det værste.

I Frikvartererne blev min Ulykke drøftet, — haanligt, medfølende, overlegent, deltagende efter det Forhold, hvori jeg stod til de enkelte.

Det værste var nu alligevel, da en af Klassekammeraterne overrakte mig nogle Vers, som Walther von der Vogelweide i Aaret 1220 skrev til sin Elev, den unge Prins Henrik af Tyskland. De Vers, de sved:

Barn med Ris at tugte,
det kan aldrig frugte,
fri Mænd føler Ord som Slag,
Ris er godt til Slavers Bag.

Hør mit Raad, I unge:
Vogt paa Eders Tunge,
det vil øge Eders Ry,
om I Løgn og Sladder sky.

Vogt paa Eders Øjne
Hellig-Dag og Søgne:
For det grimme hold dem lukt,
lad dem se, hvad der er smukt.

Vogt paa Eders Øre,
hvad de faar at høre!
Lukker Letfærds Ord I ind,
det besmitter let jert Sind.

Hermed vil jeg ende,
— vogt da vel de trende!
Tunge, Øje, Øre tit
aves ej, men hersker frit.
Aves ej, men hersker frit,
det gør disse trende tit,
Vogt da vel de trende,
— hermed vil jeg ende!

Jeg syntes jo alligevel, at det var haardt nok at gribe tilbage helt til 1220 for at „ave mig". Og den Gavstrik af en Klassekammerat, der overrakte mig dette Digt sirligt prentet, fik Glæde af sit Værk, for saa vidt som jeg tog det ikke som Spøg, men som den dybeste Alvor.

Og da bestemte jeg, at nu skulde det gaa opover igen til den tabte Plads, ja, højere endnu, om det var muligt!

Hvor jeg sled i de to Maaneder, der var tilbage til Eksamen. Dag og Nat læste jeg, — jeg ser for mine Øjne det lille Værelse i Vestergade Nr. 42 med de lysgrønt malede Vægge, hvor jeg kæmpede min Kamp for at vinde den tabte Plads og Lærernes Agtelse tilbage.

Og det lykkedes! Næste Maaned gik det rask opad mod Udgangspunktet, og mine Venner blandt Lærerne nikkede anerkendende til mig. Ved Eksamen lykkedes det mig ved en forunderlig Blanding af Flid og Held at vælte Duksen og vandre ind i femte Klasse som Nr. et. Det havde kostet baade Sved og Taarer, — jeg var jo saa ung, saa ung, — men det lykkedes.

I de Dage lærte jeg, hvad en ond Samvittighed og hvad Fald er, men jeg lærte ogsaa at bede!

Noget Eksemplar blev jeg vel ikke, og et Vers fra den førnævnte fornøjelige Randrusianerkantate passede altid godt paa mig:

Jeg har levet mod alle de Love, der var,
jeg har syndet og faaet min Straf
for paa offentlig Gade at ryge Cigar
— kun paa Trods af en vis Paragraf!

men jeg fik i de Dage lært, hvad jeg aldrig glemte, — ogsaa at Kærlighed paa Isen kan lede Mennesker paa Glatis!

Prins Christians Afsked med Randers 1892

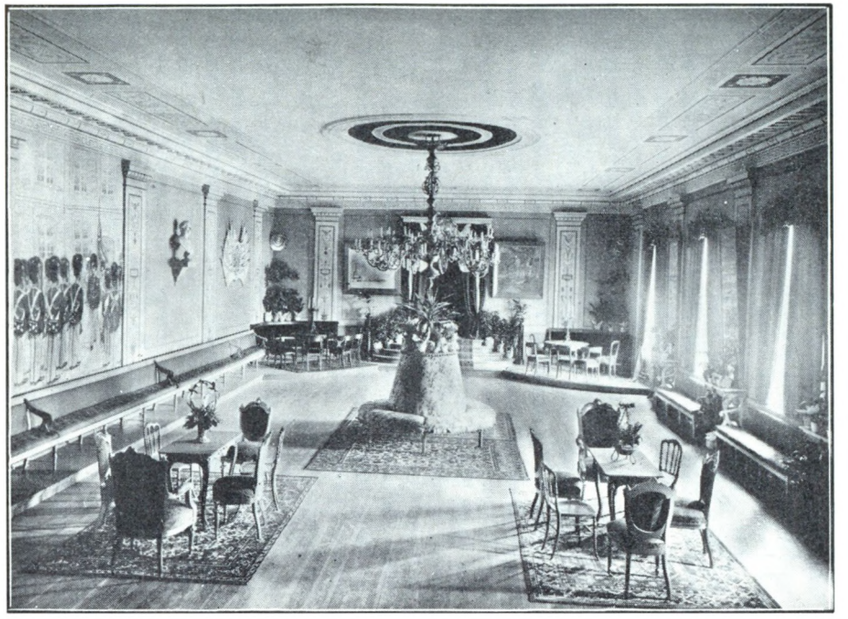

Klubbens Sal pyntet til Afskedsfest for Prins Christian 1892.

Prins Christians Afrejse fra Randers 1892.

Fra Pastor Hornbechs Ophold i Indien

Pastor Hornbech med Familie paa Køretur i Indien.

Pastor Hornbech med sine Kateketer afholder Gudstjeneste paa en Gade i Indien.

Da Urtekræmmer Sørensen fik Grammofon

Af EMILIE

Urtekræmmer Sørensen boede henne paa Hjørnet af Skibbrogade og Storegade i Nykøbing. Efter mange Aars Slid sad han nu i en god Forretning. »Gode Varer — reel Betjening« stod der paa den ene Side af Bjælken, malet med store røde Bogstaver, og paa den anden Side, ind imod Butikken, læste man: »Flid og Nøjsomhed giver Tilfredshed og Glæde«.

Og flittig, det maatte man sige, Urtekræmmer Sørensen var; ganske vist holdt han meget af at faa sin Morgenkaffe paa Sengen og maaske ogsaa at gøre et lidt for stort Morgentoilette, barberes o. s. v., men hvad, Herre Gud, Hr. Sørensen var endnu en smuk Mand, holdt nok af, at hans Person var sirlig og net, og desuden havde han sin Kone og indtil for ganske kort Tid siden sin voksne Søn.

Hans Hustru, hans trofaste Antonie, havde han endnu; men Sønnen derimod var efter et heftigt Ordskifte med sin Far rejst — bort fra Hjemmet. Sørensen syntes aldrig, at Sønnen Ejnar bestilte nok; »Ungdommen nu om Dage hverken kan eller vil bestille noget«. Det hede Blod fo'r Ejnar til Hovedet; saa haard en Tiltale syntes han ikke, han havde fortjent. »Det er saa let at sige det, men udføre det«, vovede Ejnar at svare. Det bragte Bægeret til at flyde over, — i al Venskabelighed, men til sin Moders grænseløse Sorg rejste Sønnen; her i Danmark vilde han ikke blive, til Udlandet maatte han for at se, om de der havde Brug for en ung Mand, der ikke var bange for at tage fat.

Efter nogle Maaneders Forløb kom der Brev. Han havde været særdeles heldig og faaet Plads i en stor Trælastforretning i Argentina. Lykkelig, trods sin Sorg, blev lille Fru Antonie. Urtekræmmer Sørensen følte vel nok en Smule Stolthed over Sønnen, men vise sine Følelser, — nej, det var hans Natur imod. En myndig og streng Mand havde han altid været, ikke et Gran af sin Værdighed vilde han undvære.

Efter at et lille Stykke Tid var gaaet, arriverede en Lærling, en lille rødhaaret, blaaøjet Bondedreng med en opadstræbende Næse. »Han er saa villig og rar«, sagde hans Mor, da hun fulgte ham i Plads. Det passede Hr. Sørensen; han vilde helst have en Dreng fra Landet, »de er de flinkeste og mest nøjsomme«. Simon, hed han, den lille rødhaarede, var en Smule bange for sin strenge Chef, men hans Madmoder tilbad han næsten. Der blev ikke talt meget imellem dem; Respekten skilte jo — bevares, men hun havde en egen Maade. Naar Postbudet kom, og der var Brev til Simon, kunde hun sige: »Lille Simon, der er vist Brev fra din Mor«, eller om Vinteren, naar hans Hænder var frostblaa og ømme, da at give ham lidt lunkent Vand til at vaske dem i og lidt Salve paa en ulden Klud til at binde om. Et taknemligt Blik fra de vandblaa Øjne sagde mere end mange Ord. Fru Antonie faldt i Tanker, tænkte paa sin egen Dreng, som hun saa tidt havde hjulpet, og som nu var saa langt borte.

Og paa Søndag er det deres Sølvbryllupsdag. Hvor havde hun dog glædet sig til denne Dag I flere Dage havde Fru Sørensen tænkt paa, hvorledes hun skulde faa det sagt, at hun saa gerne vilde have et Par Fremmede, et Par af Naboerne, saa der blot kunde blive en Antydning af Fest.

Forleden Aften, da Simon var gaaet til Ro, gik Fru Antonie ud i Butikken til sin Mand, der var i Færd med sit kæreste Arbejde at tælle Pengeskuffens Indhold, og derfor mere medgørlig.

»Lille Sørensen«, begyndte Fruen, »synes du ikke, vi skulde bede et Par Fremmede til Fest paa Søndag, ellers bliver vi helt alene?«

»Fest, siger du«, buldrede Sørensen op, »ikke Tale om, — øse Penge ud kan du, men se paa Bjælken, hvad staar der? Nøjsomhed giver Tilfredshed og Glæde.«

Fru Antonie gik stille ind i sine Stuer. De havde godt Raad, det vidste hun, men protestere nyttede ikke, — det endte altid med et Nederlag for hende. Hvor havde hendes Mand dog forandret sig. Knap et Aar efter lille Ejnars Fødsel talte han aldrig mere til hende i den kærlige Tone, som han havde talt til hende i, da de var forlovede og nygifte.

Fru Antonie sukkede og tænkte paa sine unge Dage, da hun var ung og smuk. Hun huskede endnu, da hun den første Gang traf Hr. Sørensen paa et Bal, hvor galant og elskværdig han var. Ja, han var saa galant, at hun straks tabte sit Hjerte til ham og et kort Stykke Tid efter blev hans Forlovede. Efter et halvt Aars lykkelige Forlovelsesdage giftede de sig, og lille Antonie syntes, hun var Verdens lykkeligste Menneske. Men hvor længe varede Herligheden — eller Kærligheden?

Hvornaar denne kolde, haarde Tone var blevet indført i deres Hjem, vidste hun ikke. Som en Tyv havde den sneget sig ind og taget al Fru Antonies friske Livsglæde.

»Men naar blot der var Brev fra Ejnar«, sukkede hun, saa vilde hun være glad.

Søndagen oprandt med smukt Vejr. Efter en søvnløs Nat var Fru Antonie faldet til Ro henad Morgenstunden, da Tonerne til »Det er saa yndigt at følges ad« vækkede hende. Forbavset saa hun sig om og udbrød: »Hvad er dog det?«

I det samme stod Hr. Sørensen smilende i Døren med Kaffebakken: »Til Lykke med Dagen, lille Mor. Her er Brev fra Ejnar og her er din Morgenkaffe, som du skal nyde paa Sengen i Dag; jeg ved af Erfaring, hvor herligt Kaffen smager, saa snart man vaagner.«

Den Overraskelse var for meget for lille Fru Antonie. Hulkende faldt hun ned i Puderne. »Men lille Mor dog. Jeg, som troede, at du blev glad.« — »Det er jeg ogsaa«, hun smilede til ham gennem Taarer, angst for at have gjort ham vred, »og Grammofonen kan vi faa Glæde af nu, da vi ikke har Ejnar til at spille for os.«

Dagen forløb paa smukkeste Maade. Et Par Naboer kom, selvbudte ganske vist, men med de traditionelle Blomster.

Fru Antonie glædede sig over Grammofonen. Nu skulde der ikke mere blive saa tomt og trist i de lange Vinteraftener, hvor de ellers plejede at sidde i hver sin Stol, han med sin Avis og Pibe, hun med sit Haandarbejde, men begge tavse. De havde jo saa lidt at sige hinanden.

Fru Antonies Glæde over Grammofonen svandt hurtigt. Ogsaa hertil strakte Hr. Sørensens huslige Myndighed sig. Han sværmede for de sidste nye, »Lille Lise Letpaataa«, »Maggidudi« og lignende, medens hun sværmede for »Agnetes Vuggesang«, »I Danmark er jeg født« og andre smukke Fædrelandssange. Og en Dag, da Fru Antonie i en Musikhandel saa nogle Plader med Fædrelandssange, bl. a. »Agnetes Vuggesang«, sunget af Herold, og »I Danmark er jeg født«, sunget af Peter Cornelius, købte hun dem og skyndte sig hjem med dem. De skulde prøves, inden Sørensen kom hjem.

Stille sad Fru Antonie og nød »Agnetes Vuggesang«, medens Tankerne gik tilbage til den Tid, da hun sang den for hendes Dreng.

Alle Pladerne skulde prøves. Men hvad var det? Det var Gangdøren, der gik. Midt i Sætningen: »En Gang du Herre var i hele — — —« standsede Grammofonen med et Ratsch, og Sørensen stod myndig og vred i Døren. »Hvad var det for en Musik? Er det noget at smide Penge ud til?« Og med Sorg i Sind maatte Fru Antonie se Sørensen tage baade Grammofon og Plade og forsvinde ud ad Døren med dem. Men aldrig mere fik Fru Antonie Lov til selv at købe Plader eller spille paa Grammofonen. Det havde hun gjort for baade første og sidste Gang.

Med „Niels Brock“

Skizze fra Halvfemserne

af

JENNY BECKER

Han var Rus fra Sommerferien, og hun var 16 Aar, Kursusdame i København og en ægte Bachfisch.

Han havde en halvaarig Students urokkelige Selvtillid og dybe Indsigt i alle Tidens store Spørgsmaal, hun en Bachfischs pudsige og umiddelbare Blanding af Barn og voksen Kvinde.

Forresten var han begavet og vidste mere end en almindelig Student paa 18¾ Aar; man sagde endogsaa, at han var frygtelig skarpsindig, og at Statistik var hans Lidenskab.

Hun hadede Tal, men elskede alt det, der var varmt og levende og satte Hjertet i Svingninger.

De var Venner, fra de knap kunde huske, havde leget Skjul i den store Gaard derhjemme sammen med Per og Lise, der henholdsvis var Søster og Bror, havde i Barneaarene spillet selvlavet Komedie paa de fleste af Aarets Søndage og havde forøvrigt delt ondt og godt med hinanden, som det nu kunde falde.

— — — — — Nu var de paa Vejen hjem til Jul. Skibet hed „Niels Brock“, Maalet var Randers, Tidspunktet Halvfemserne, og Vejen den smalle, yndefulde Gudenaa, der som en sølvblank Aare snoede sig mellem Jyllands Bakker og smilende Enge for til sidst at styrte sig i Fjord og Hav.

Men nu var det altsaa Vintermorgen med blegnende Maane og sitrende Gry af Dag, med fin Skøris, der bristede for Skibets Bov og med højt Barometer, der spaaede klar Jul.

Birthe stak sit lille Bachfischeansigt udenfor Kahyttens Dør og aabnede Munden paa vid Gab for at snappe Luft. Og Russen Gert stod ved Rælingen og havde i det sidste Kvarter kun tænkt paa det samme.

De blinkede som til Smil, da de fik Øje paa hinanden, men Gert saa straks, at Birthe var bleg med mørke Ringe under Øjnene, og Birthe saa straks, at Gert var flere Tommer tyndere end ellers.

„Rædsom Nat!“ sagde Birthe og rystede Kvastehuen og den lange Fletning, der endte i en tyk, moderne Krølle. „10 søsyge Damer og ikke for to Øre Luft.“

„Var du rigtig søsyg?“ spurgte han og skubbede Huen mandigt paa Plads.

„Søsyg? Pyt! — Jeg vilde have foragtet mig selv, om jeg var! — Men du?“

„Jeg! Er du gal? Man er da et Mandfolk! Men lummer og indelukket det er, hvad man er, og man trænger til en Opstrammer.“

„Jeg kan ikke lide Lugten af Kaffe og af alt det andet derinde“, sagde hun og rynkede paa Næsen mod Salonen.

De stod lidt og grundede. Vinden havde næsten lagt sig og legede kun med de to Ørelokker, der stak frem under Birthes Hue.

„Ved du hvad“, sagde han, „vi bestiller „Gammel Carlsberg“ og Rugbrød med saltet Sild, det skal nok klare Begreberne.“

Hun saa uvis op. Sild og Øl paa Morgenstunden var hendes Natur fremmed; men Gert maatte vel forstaa det, og man var jo ikke noget Barn længere.

Saa krøb de sammen i deres Tæpper bag Kahytstrappen, stirrede ud over Gudenaaens flade Flodleje, snakkede om Sommerens frodige Enge og muntre Roture og lod servere Gammel Carlsberg og saltet Sild.

„Det smager modbydeligt, Gert; men jeg tager det som Medicin“, sagde hun og lo. Farven begyndte at komme i Kinderne.

„Vi bruger det ovenpaa et Sold“, sagde han og saa mandig ud som den, der kender alle Situationer.

Hun saa op og ned ad ham og tænkte en hel Del.

„Ved du hvad?“ sagde hun, „der er stor Forskel paa København og saa derhjemme.“

Han nikkede blot, og hun blev ved:

„Jo, ser du, det er ligesom man har to forskellige Slags Øjne og to forskellige Slags Forstand.“

„Randersøjne og Københavnerøjne“, supplerede han.

„Ja, nikkede hun, hvad der er i Kurs det ene Sted, dur ikke det andet.“

„Naturligvis, Birthe! Man er klogere, mere udviklet i Hovedstaden. Sentimentalitet og den Slags smider man over Bord og bruger sin gode, sunde Forstand. Baade du og jeg er vel nok blevet en Del klogere, siden vi sejlede her sidst.“

„Maaske“, sagde hun, „men nu, jeg ser Engene, Støvringgaard Kloster og Spiret af kære, gamle Sct. Morten, saa er det der altsammen igen.“

Han svarede ikke, men sad og saa bister ud.

„Du skal ikke være bange, Gert“, kom det med et Smil, jeg skal nok slaa om mig med Georg Brandes, litterære Forelæsninger, moderne Tænkning og alt det andet, du har fyldt mig med. Per og Lise skal ligefrem studse over min Viden, og de skal føle en brændende Tørst efter at følge os midt ind i Kulturens Brændpunkt.“

„Godt! Saa er jeg rolig“, nikkede han.

„Ja, men jeg siger dig, Gert, at naar gamle Sct. Mortens Klokker ringer Julen ind, saa smelter mit Hjerte, og jeg er igen den lille, enfoldige Randerspige, der synger Julesamler, som om der ingen moderne Tænkning var til. Og mon ikke du gør det samme?“

„Du ved jo, at jeg er færdig med Kirken og al den Slags!“ kom det kort.

Hun saa op. — Nu var det der igen, dette forfærdelige, — at man som moderne, forstandigt Menneske maatte være færdig med „al den Slags“. Tidsaanden var saadan, alt, hvad hun traf i København, var saadan, og Gert vilde med Vold og Magt have hende saadan; men hun kunde ikke blive færdig, hun vidste det nu, hun nærmede sig sin gamle By og saa Sct. Mortens Kirkespir.

Gert mødte hendes forskrækkede Øjne og sagde en Smule mildere: „Du er et stort Barn, Birthe, og det, man lærer dig den ene Dag, glemmer du den anden. Hvornaar mon du i Grunden bliver voksen?“

„Aa! Du skal ikke være saa sej, Gert“, sagde hun og prøvede at stryge Alvoren af sig, „hvem er maaske den mest rutinerede, naar vi er ude sammen, du eller jeg?“

Han saa saa slukøret ud, at hun fik ganske ondt af det for ham og føjede til i en fortrolig Tone: „Det er det sjoveste, jeg ved, at være til Selskab med dig, for til daglig hundser du mig skrækkeligt, men der — — —“

„Hundser! Hvad er det dog, du siger?“

„Jo—o, du hundser mig med din overlegne Aand og din dybe Tænkning og din Mangel paa Hjerte og al den Slags."

„Nej, hør nu, Birthe!"

„Jo, du gør, og du har dog ingen anden Ret over mig end den, at vi altid har været Venner og selvfølgelig aldrig kan blive andet."

„Nej, desværre!" kom det indædt.

„Desværre, hvad mener du med det?"

„Ja, det kan jeg ikke forklare nærmere; men nu vil jeg sige dig, at hvis du er paa Vej til at blive fløjtende gal i Hovedet paa mig, som du sommetider bliver, saa maa du hellere tie stille, for nu er vi snart inde."

„Aa, Gert!" sagde hun og lo, „du ligner dog dig selv, og du skal nok passe paa at have alting i Orden inden Ankomsten."

„Ja", sagde han, „vi har ikke Tid til at skændes nu, for jeg vil have dig til at love mig Borddansen til Juleballet. Jeg gider ikke snakke med de andre", føjede han forklarende til.

„Jamen, Gert! — — —"

„Ja, det kan ikke hjælpe, du tænker paa ham den anden, for du ved lige saa godt som jeg, at han er rejst hjem i Julen, — — heldigvis."

„Du behøver ikke at sige „heldigvis"."

„Jo, jeg gør, for det er utaaleligt, at du altid skal løbe paa Skøjter og saadan noget med ham."

„Nej, hør nu, Gert! Jeg kan da ikke filosofere og tænke moderne og lave Statistik hele Dagen. Pyh, ha! Jeg, som hader Tal!"

„Nu er du ond, Birthe!"

„Nej, jeg er ikke, og du ved, jeg mener det ikke slemt.

— — Hør, Gert, vi kan da være lige gode Venner for det, ikke?" føjede hun indsmigrende til.

Han stod og saa paa hende, — tænkte vist paa, om hun var den lille Provinspige fra i Fjor, eller om København alligevel havde gjort sin Virkning.

Og saa var de inde.

— — — — —

Birthe stod i Stuen derhjemme og saa ud over Frederikspladsen med dens lave Huse og med den røde Toldbod nederst mod Havnen. Det hele var paa en Gang saa lilleputteagtigt og saa dejlig hjemligt.

Hendes 17-aarige Bror, Per, gik med mandige Skridt op og ned ad Gulvet og pumpede hende paa bedste Vis. De var Perlevenner, og han var lidt jaloux paa København og Gert og alt det, der en Tid havde taget hende fra ham; men til Sommer, naar han blev Student, vilde han tage Revanche.

„Du, — Per, sagde hun og vendte sig mod ham, „du tror vist ligesom Gert, at København er det eneste, der dur; men jeg vil sige dig, at alt det, jeg rigtig elsker, hører til herhjemme."

Der hang et Par Taarer i Vipperne, og han saa dem og sagde forbavset: „Men Birthe, dine Breve er jo helt ovenud!"

„Ja", sagde hun og lagde Armen om hans Hals, „men jeg vidste det først, da jeg kom hjem igen."

De saa granskende paa hinanden; men nu kom Gert og Lise susende ned ad Trappen, og de fire, der hørte til i samme Hus, lod Mundene løbe om nyt og gammelt, og Julen tog dem ind i sin varmende Favn, og der var Duft af Gran og stegte Æbler og hemmelighedsfulde Pakker, der listedes ud og ind.

Mors Smil lyste alle Vegne, og Far satte Lys i Juletræet, som han plejede, og tænkte, at nu var i Grunden det væsentlige gjort.

Men da Sct. Mortens Klokker ringede til Jule-Gudstjeneste, maatte Birthe tænke paa Gert. Kunde han blive hjemme fra Kirke og lade de andre gaa, og var han virkelig færdig med al den Slags? — — — Og hvor stod saa hun selv? — — —

Birthe blev saa tung om Hjertet. Hun var ikke færdig hverken paa den ene Maade eller paa den anden. — En lille, elendig Pjalt var hun, en, der lod sig hvirvle for alle Vinde. Og den Vind, der blæste stærkest, tog hende.

Hun sad og grundede over det, mens de gamle Julesalmer lød, og hun følte paa en Gang, at hun kunde aldrig blive færdig med at synge Jesusbarnets Pris. Han var jo herinde under de høje Hvælvinger og i hver en Krog af den kære, gamle Sct. Morten, og hellere maatte Gert kalde hende gammeldags og dum og alt det værste, han vidste, end at hun skulde miste ham.

Og pludselig saa hun Gert sidde et Stykke borte og synge „Glade Jul" med al den Stemme, han havde.

Hun blev saa glad, at hun kunde have omfavnet ham for det, og da de mødtes ude i Vaabenhuset, borede hun sig helt hen til ham og hviskede: „Gert, nu ved jeg det, at jeg aldrig — aldrig bliver færdig med „al den Slags"."

Han saa slet ikke vred ud, nikkede blot og trykkede hendes Haand til glædelig Jul, og Birthe tog det for gode Tegn, Barn, som hun var.

Men udenfor dryssede den hvide Julesne og pudrede de røde Tage og de smaa, skæve Huse. Uhret paa det gamle, ærværdige Raadhus lyste som et levende Øje og sendte sine dybe Klokkeslag hen over den lille By, og Birthe gik og nynnede:

Julen er kommen med Solhverv for Hjerterne bange,
Jul med Gudsbarnet i Svøb under Englenes Sange.

SØSTER ELISABETHS KÆRLIGHED

AF FOLMER SCHIØTT

»Nu kan jeg ikke udrette mere i Dag, Søster Elisabeth, vil De nu sørge for Resten?«

Det var Overlæge Bang paa Kommunehospitalet, som med disse Ord overgav en Syg i den trofaste Elisabeths Varetægt.

Med et venligt Smil lovede hun at gøre sin Pligt, saa godt hendes Evner rakte, og Overlægen forlod Sygeværelset og lod hende blive ene med den Syge.

Han laa endnu hen i en Døs, Æterens bedøvende Virkning havde endnu ikke forladt ham, og Øjnene var fast lukkede i.

Søster Elisabeth betragtede vemodigt den Syges Ansigt, og hvis Overlægen i dette Øjeblik havde kunnet læse hendes Tanker, er det ikke sikkert, han saa roligt havde overladt Patienten til hende.

»Paa den Maade skulde vi altsaa mødes, Poul«, hviskede hun stille hen for sig, medens en Taare piblede frem i Øjenkrogene, »jeg som Sygeplejerske, du som syg. Gift rimeligvis, i hvert Fald forlovet.«

Den Syge slog Øjnene op og bad om lidt at drikke, og med bankende Hjerte rakte hun ham et Glas Vand.

»Tak«, hviskede han og faldt atter hen i en Døs.

Endnu havde han ikke genkendt hende, — vidste ikke, hvor han var. Og medens Nattens Timer stille svandt, strømmede Fortidens Minder ind paa Søster Elisabeth; Taarerne vædede hendes Kinder. Hun, der var saa stærk, saa stærk, som havde assisteret ved fare- og smertefulde Operationer, uden at en Mine havde fortrukket sig i hendes Ansigt, hun græd nu ved hans Sygeseng, han, som hun en Gang havde drømt om at skulle leve Livet sammen med.

Men da Morgensolen kastede sine første Straaler ind i Sygeværelset, var hun atter den rolige, pligtopfyldende Søster Elisabeth. Patienten havde sovet godt, Krisen var overstaaet; men det værste var tilbage. — Hvorledes vilde Gensynet blive?

Løjtnant Poul Friis var ved at vaagne, langsomt vendte Bevidstheden tilbage, og forundret saa han sig om i Værelset. — Hvem var den Dame der? Han syntes, han kendte den Nakke med de mørkeblonde Krøller. Pludselig gik Sandheden op for ham. Det var hende, som han engang havde elsket; han vilde rejse sig op for bedre at se hende, men av, det gjorde ondt, — saa, nu vaagnede hun ved Støjen. — Poul Friis lod, som om han sov.

Søster Elisabeth havde rejst sig og gik nu hen og rettede lidt paa Puden, og da — da samlede Poul den Smule Kræfter, han endnu havde, greb hendes Haand og trykkede et brændende Kys paa den.

»Elisabeth« var alt, hvad han kunde sige. Tungen klæbede sig fast i Ganen, og han magtede ikke at faa et Ord over sine Læber. Og Elisabeth lagde sig paa Knæ ved hans Seng med Hovedet paa hans Pude og græd. Det var et livsaligt Øjeblik, der skulde bøde paa Aars Skuffelser, Længsler og Savn. Nu kom Kærlighedsordene over deres Læber, Ord, som skulde være sagt for otte Aar siden, Ord, som havde været gemt inderst inde i Hjertet, og som nu brød frem som et Kildevæld.

Der var saa stille i Sygestuen. — De følte begge, at disse Minutter skulde Resten af Livet leves paa. Hvor lang Tid, der var gaaet, vidste ingen af dem, de vidste kun, at de elskede hinanden, og det var dem nok. Det var en hellig Stund, hvis Stilhed først brødes, da en Solsort ude i Sygehushaven med sit Fløjt kaldte dem begge tilbage til Virkeligheden og forkyndte, at nu kom Dagen.

Elisabeth lagde sin Haand paa hans Pande og kyssede ham, medens hun hviskede: »Nu maa du ikke tale mere i Dag, — vi faar Tid nok til at tale ud i.« Lydig som et Barn lagde han Hovedet ned paa Puden, medens Søster Elisabeth begyndte sin Dagsgerning.

Det blev indholdsrige Dage for Elisabeth, Dage, hvor Kærlighedens Sol varmede ind i hendes Hjerte.

Pouls Hustru havde været der en Dag; men da han ikke var i Livsfare, og da hun længtes mere efter Livet i Aarhus end være Sygeplejerske i København, rejste hun samme Aften.

Den samme Dag tilbragte Elisabeth ude i Dyrehaven. Her ude i Guds frie Natur gav hun sig selv det Løfte at holde ud, være stærk — og intet ødelægge.

Fjorten Dage tilbragte de to sammen, viste hinanden al den Kærlighed, der laa i deres Hjerter. Men jo raskere Poul følte sig legemlig, jo mere syg følte han sig i sit Sind. Han var urolig for Fremtiden. Elisabeth derimod, der havde lært Resignationens svære Kunst, glædede sig hver Dag over hans Kærlighed, levede i Nuet, følte en Jubel i sit Hjerte, som hun troede ingen saa eller mærkede.

Men en Dag, da Efteraarsstormen piskede Bladene af Træerne, slog Afskedens Time.

Poul havde lavet sig et Ærinde ind paa Elisabeths Værelse. Paa Bordet stillede han sit Fotografi i en Mahogniramme, og i en Vase paa hendes Sybord satte han nogle røde Iris. — Endelig kom hun. Det gav et Stik i Hjertet, da hun saa ham sidde i Lænestolen, hvor han saa tidt havde siddet og læst højt for hende.

Nu kom den Stund, da hun skulde sige Farvel til ham, sige Farvel til Lykke og Kærlighed. — Tavs satte hun sig ned i en Kurvestol ved Vinduet og saa ud i Haven, hvor de gule Blade allerede var begyndt at falde af Træerne og nu laa paa Jorden for at dø. De havde dog ogsaa engang levet og glædet Menneskene ved deres grønne Pragt.

Ogsaa for hendes Kærlighed var det nu Efteraar. Ak, det Foraar og den Sommer gik alt for hurtigt — alt for hurtigt. Nu var det Efteraar, og saa kom hendes Kærligheds Vinter, hvor Hjertet skulde fryse til Is og aldrig mere opleve Vaaren. Tunge Taarer løb ned over hendes Kinder ved disse Tanker.

Poul var den første, der brød Tavsheden. »Elisabeth«, sagde han, idet han forsøgte at give Tonen et Anstrøg af Munterhed, »nu er jeg rask igen og skal atter ud til Livet — hjem til mine søde Børn — og min Hustru.« Den sidste Sætning sagde han med Bitterhed i Stemmen. »Jeg maa takke dig for din kærlige Pleje«, fortsatte han, »ja, takke dig for alt godt«.

Elisabeth kunde ikke faa et Ord over sine Læber. Hun græd blot, græd over sig selv og sin Kærlighed.

»Vi har haft det herligt sammen, Elisabeth, det har været en Tid, hvor jeg glemte alt for din Skyld, glemte alt blot for at elske dig — og blive elsket. Jeg vil mindes disse Dage hele mit Liv«.

»Poul«, begyndte Elisabeth bevæget, »jeg havde ikke troet, at det vilde blive saa svært at sige dig Farvel, men det er som om mit Hjerte bliver sønderrevet. Hvor er det ogsaa taabeligt, at vi to, som elsker hinanden, skal skilles, give Afkald paa Lykken, blot fordi — — —«

»Fordi«, afbrød Poul hende, »at Tiden, Skæbnen, ja, kald det, hvad du vil, skilte os ad. Men, Elisabeth, jeg tror ikke paa nogen Lykke over et Ægteskabs Ruin, og selv om jeg ikke elsker min Hustru, som jeg nu elsker dig, saa er jeg dog knyttet til hende med tusinde Baand, Børnene, Minder og meget mere, som gør det umuligt for mig at skilles fra hende.«

Under de sidste Ord havde Poul rejst sig og gik op og ned ad Gulvet. Der var saa stille i Stuen, at Elisabeth syntes, hun kunde høre sit Hjerte slaa højt.

Pludselig kastede Poul sig paa Knæ for hende, lagde sit Hoved i hendes Skød og hviskede: »Aa, min egen Elisabeth, — selv om vi nu skilles, vil jeg aldrig glemme dig, men altid elske dig. Inde i mit Hjerte vil jeg gemme dit Billede, rejse det et Alter, hvor Kærlighedens Lys altid skal brænde, — og saa i de stille Timer, naar Minderne kommer, vil jeg knæle for dit Billede og vise, at jeg endnu elsker dig, at du endnu er min.«

Under dette havde Elisabeth lige som ubevidst strøget Poul over Haaret, medens hun gav Taarerne frit Løb. — Ord var fattige i denne Stund, men hvad gjorde det? De følte, at den Kærligheds Ild, der brændte i deres Hjerter, dog aldrig vilde slukkes.

Men Tiden staar ikke stille, selv om to af deres Sjæls Inderste ønsker det.

Et sidste Kys — og Poul gik ud af Værelset uden at se sig tilbage, men Elisabeth blev siddende og saa ud i Haven. Et Vindstød rev en Masse Blade løse, og som vingeskudte Fugle faldt de til Jorden for at dø — for at tilintetgøres.

Ude i Gangen lød en skingrende Klokke.

Elisabeth vaklede ud af Døren, tilbage til Livet — og Pligten.

GAMLE RANDERS-BILLEDER

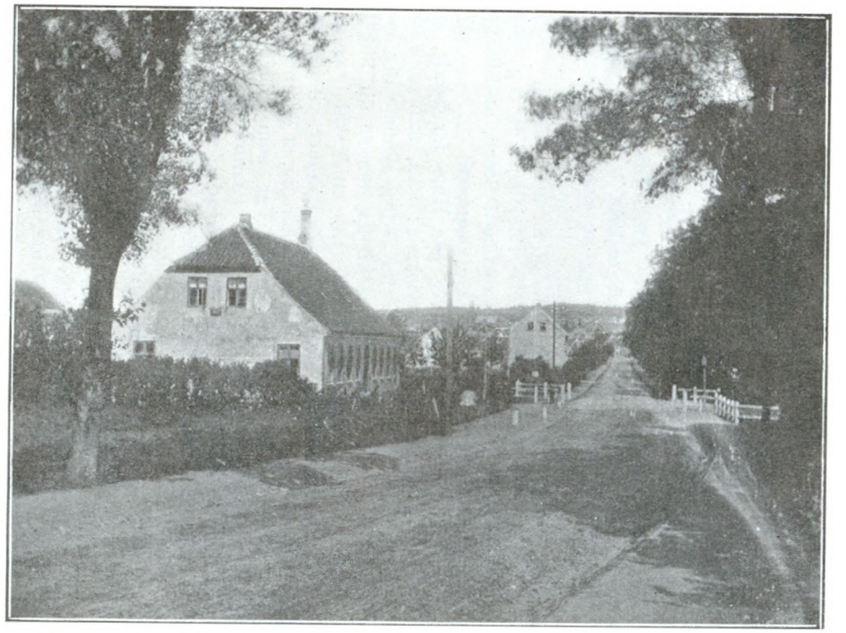

Strømmen for ca. 40 Aar siden.

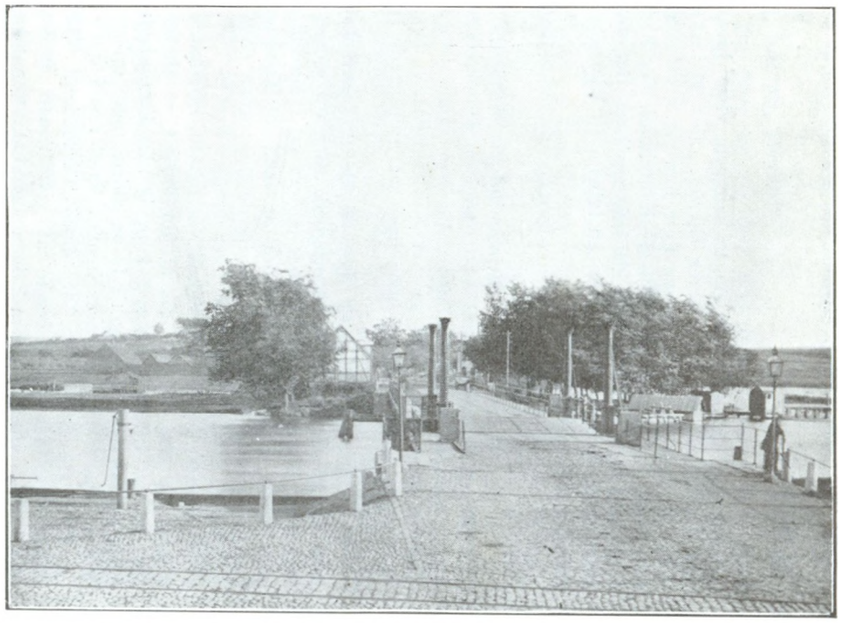

Sønderbro for ca. 50 Aar siden.

Et ca. 50 Aar gammelt Billede fra Thepavillonen.

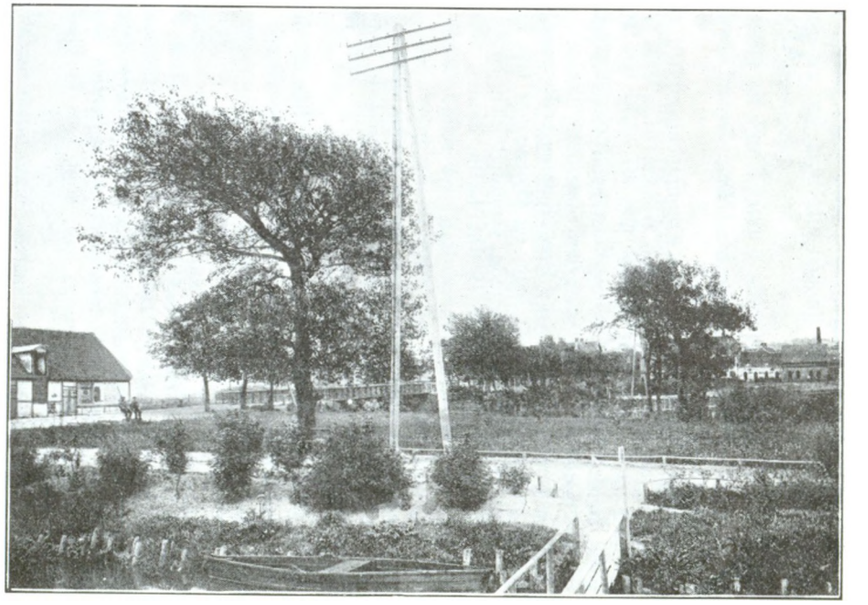

Pladsen mellem Broerne ved Sønderbro 1895.

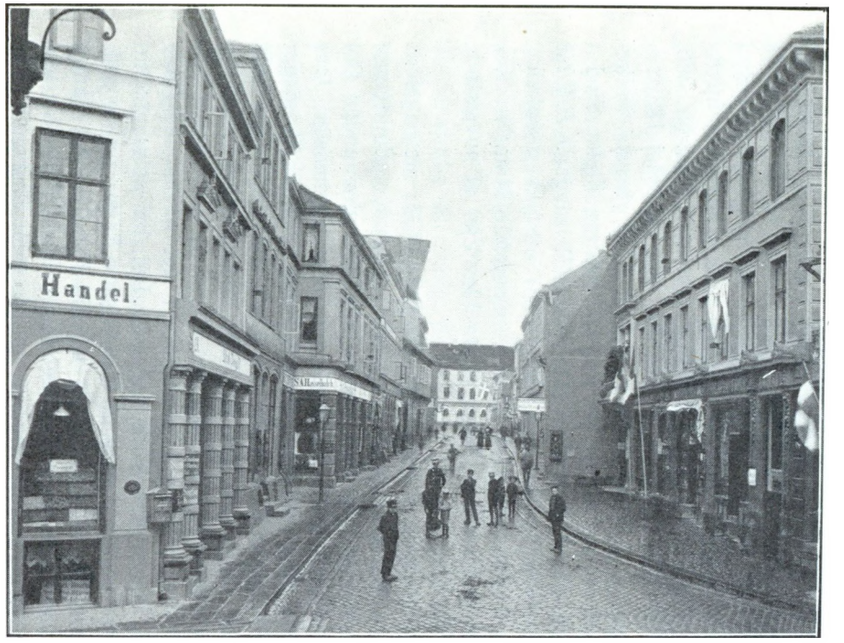

Torvegade 1892.

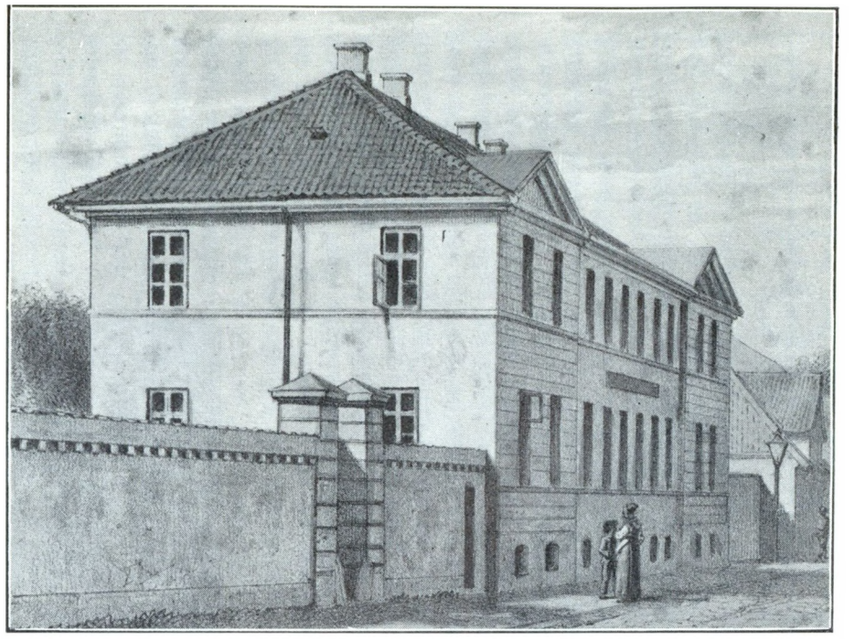

Den gamle Borgerskole, som nu er Politistation. Efter Tegning fra ca. 1860.

Ved Svaneapoteket for ca. 30 Aar siden.

Gammelt Billede af den vestlige Del af Vestergade.

— — — Billederne er velvilligst udlaant af Hr. Bankfuldmægtig WITH, Enkefru SØRENSEN, Hr. Teatermaler RASMUSSEN og Frk. OTILIA MØLLER — — —

Ejendommene Brødregade 24 og 26

Ved Bankfuldmægtig
FR. WITH

Ejendommene Brødregade 24 og 26 er skyldsat under Matr.-Nr. 334 og 335 af Randers Bygrunde, gl. Matr.-Nr. 234 og 235, ældre Matr.-Nr. 207 a og b, og er sikkert Resterne af et af de gamle Brødreklostre, hvorefter Gaden har sit Navn. Det vides med Bestemthed, at der har været Begravelsesplads omkring Ejendommen; det vides, at der paa Taarngadens — eller som det i ældre Tider kaldtes Taarngydens — søndre Side var et Klokketaarn, hvorefter Gyden fik sit Navn, og man ser den Dag i Dag i Kælderen velbevarede Hvælvinger, hvorover Bygningen er opført i to Etager. Grunden har en Tykkelse af 2/3 Meter, og Bygningerne er af Egebindingsværk, prydet med udskaarne Englehoveder. Skillerummene er ligeledes af Bindingsværk, og Tømmeret mellem Etagerne har en Demission af 9 Tommer i Kvadrat. Fra Ejendommen har i tidligere Tid ført en Løngang til et af de andre Klostre eller til Klokketaarnet.

Ejendommen er efter „Traps Danmark" opført Aar 1592. Pantebøgerne fra hine Tider findes ikke i Landsarkivet i Viborg; men ved Aar 1720 ses det, at *Rasmus Broch* er Ejer af Ejendommen. Hvornaar eller af hvem Rasmus Broch har købt Ejendommen, kan ikke oplyses gennem Arkivet; men Rasmus Broch er Søn af eller Arving til den bekendte Legatstifter *Niels Broch,* og det er jo muligt, at han efter ham har overtaget Ejendommen. Legatstifterens Bo blev imidlertid overtaget af Arvingerne til privat Skifte og Deling, og derfor er det ikke gennem Boet lykkedes mig at konstatere min Formodning om, at Niels Broch har været Ejer af Ejendommen. Rasmus Broch dør i Maj 1754, og Dødsboauktionen over Matr.-Nr. 207 afholdes i Juli 1754. Ved Auktionen bliver *Erich Bendzen Huld* højstbydende og faar Ejendommen tilskødet for en Købesum af 421 Rigsdaler, hvilket sikkert har været godt Køb, da Ejendommen paa dette Tidspunkt er brandforsikret for ialt 1020 Rigsdaler. Under Erich Bendzen Huld udvides det nuværende Matr.-Nr. 335 i Dybden, hvilket bevirker, at Assurancen forhøjes med 180 Rigsdaler til ialt 1200 Rigsdaler.

1776 overdrages Ejendommen til *Chresten Ladefogeds Enke,* der afhænder den 1785 til *Jens Wolgasts Enke;* men heller ikke denne Enke beholder den længe, for i 1789 modtager den bekendte Randers-Købmand *Søren Knabe* Auktionsskøde paa Ejendommen. Det ses i Pantebøgerne, at Søren Knabe ikke alene ernærer sig ved Købmandshandel, han er ej heller bange for at slaa en Ejendomshandel af, naar Lejlighed byder sig. Han har været Ejer af mange Ejendomme i Randers, blandt andre Matr.-Nr. 1 (Jacob Schou ved Sønderbro — nu Grosserer S. C. Sørensen); men det lader dog til, at han har haft noget tilovers for Matr.-Nr. 207, thi han forbedrer Ejendommen ved at opføre en Stald, faar Assurancesummen forhøjet til 1500 Rigsdaler og sælger den først Aar 1807 til Købmand *Johan Diedr. Hiulby.* Ejendommen betegnes da som grænsende mod Nord til Matr.-Nr. 208 (nuværende Matr.-Nr. 333, Gade Nr. 22, hvori Gennemgang til Stenhuggergaarden — den daværende Peberslippe), mod Syd til Taarngyde. Af Størrelse har den været 16 Fag mod Brødregade, og paa Tværs har den været et Hus paa 9 Fag, der benyttedes til Stald for Dragonheste; dette Hus gik mod Syd til Taarngyde. Endvidere var der et Skur i Gaarden, der blev benyttet som Tømrerværksted. Fra Ejendommen var Udkørsel til Brødregade, hvor nu Fiskeforretningen findes. Under Købmændene Knabe og Hiulby beboes Ejendommen af en Mand ved Navn *Wadum,* og det er sikkert ham, der var Tømrer.

Den historiske Ejendom, Brødregade 26.

Aar 1820 tilskødes Ejendommen den bekendte Købmand *Jens Chr. Møller,* Svigerfader til nys afdøde Konsul M. Michaelsen og Far til afdøde Direktør for Aktieselskabet Jochumsen & Nøddelund, nu Aktieselskabet Strømmen, N. C. Møller, der efter egen Opgivende til mig blev født i Ejendommen, nuværende Matr.-Nr. 335, den 22. Maj 1832.

Da første Folketælling finder Sted i Randers, den 1. Februar 1834, beboer Rebslager *J. F. With* (min Farfar) Ejendommen, der i 1837 udstykkes saaledes, at min Farfar blev Ejer af det nuværende Matr.-Nr. 335, medens Politibetjent *Janus Ørum* blev Ejer af nuværende Matr.-Nr. 334.

Ejendommen er altsaa delt i to Dele 1837; men medens den ene Del har tilhørt min Slægt uafbrudt i de mange Dage, der er henrundne siden da, har den anden Del skiftet Ejere. I 1847 overdrages den Vagtmester *Jens Sørensen Ørum;* denne afhænder den 1875 til Skomager *L. C. Præstgaard,* hvis Enke i 1885 tilskøder min afdøde Farbror, Købmand *Joh. F. With,* Ejendommen, der nu ejes af min Farbrors Enke.

Ejendommen og i Særdeleshed det nuværende Gade Nr. 26, der er den bedst bevarede Del, har selvsagt altid haft min udelte Interesse. Her bosatte Farfar sig og indrettede sig et Hjem for sig og sin Familie; her fødtes hans Søn, min kære Far, Rebslager *C. F. With,* og alle hans Søskende; her blev jeg og alle mine Søskende født, og her har jeg forhaabentlig mit Hjem endnu i mange Dage.

FOR AABENT TÆPPE

Af *V. HERTZ*

Da jeg i 1862 kom her til Randers, blev det mig fortalt, at der her i Byen ikke havde været spillet Dilettantkomedie i en længere Aarrække. Grunden dertil kan næppe have været Mangel paa Lyst hos Ungdommen, thi jeg tror nok, at de fleste unge Mennesker med Glæde vil vise deres Dygtighed i den Retning, og paa nogenlunde dygtige Kræfter har det vel heller ikke skortet. Nej, det har snarere ligget i Mangel paa én, der havde Lyst og Evne til at stille sig i Spidsen for et sligt Foretagende og sætte Sagen i Gang og føre den ind i det rette Spor.

Nu maa der vel sagtens paa en eller anden Maade være sivet et Rygte ud om, at jeg havde optraadt som heldig Komediantspiller i forskellige Byer og ved lidt Talent havde vundet Publikums Bifald, kort sagt, at jeg var et ikke helt ubrugbart Emne paa de skraa Brædder, thi næppe havde jeg sat mine Fødder indenfor Randers' Porte, før jeg blev anmodet om at sætte en Forestilling i Gang. Det var gamle, forlængst nu afdøde Adjunkt *Bischoff,* der kom til mig med den Anmodning. Naa, jeg havde jo baade Lyst og Vilje dertil og gik straks ind paa hans Forslag, dog paa den Betingelse, at han paatog sig alle de udendørs Arrangementer og satte det hele i Scene. Et Arbejde, der skal til for at stille en nogenlunde heldig Forestilling paa Benene, og som i Reglen for mange gaar temmelig upaaagtet hen, men som dog er af stor Betydning for et godt og smukt Resultat.

Jeg kan lige saa godt her med det samme sige, at da han var død, overtog Overlærer *Koch* dette „Embede", som han saa i mange paafølgende Aar rygtede med en Lyst, Iver, Dygtighed og Interesse, der gjorde sit til, at vore Forestillinger ikke alene fandt Bifald hos Publikum, men ogsaa, at vi ved fælles Hjælp blev i Stand til at dække mangt et Hul i en tom Kasse ved Overskudet, der selvfølgelig altid tilfaldt et eller andet Velgørenheds-Arbejde, og skønt det var paa det gamle Teaters Brædder, vi spillede, hvor Tilskuerpladserne jo var temmelig indskrænkede, saa har vi dog vist i Aarenes Løb indspillet et ikke saa lille Beløb, der kom Velgørenheden tilgode.

Men — for at komme tilbage til Begyndelsen. Da jeg altsaa straks var villig til at tage Haand i Hanke med, og da vi var saa heldige at slaa ned paa en 3—4 dygtige Herrekræfter og et Par gode Damedittoer, saa varede det ikke mange Uger, inden der var stillet en Komedie paa Benene, og da den ikke alene slog godt an, men gjorde stormende Lykke, om fortjent eller ufortjent, skal jeg lade være usagt, men nok er det, den maatte gentages for propfuldt Hus en 3 à 4 Gange, inclusive Generalprøven, der spilledes for Børn, Tjenestefolk og Soldater.

Da der nu var kommen god Gang i Støvlerne, gik det Slag i Slag, og Aar for Aar i de paafølgende 30 Aar har jeg medvirket i disse Dilettantforestillinger én eller som oftest 2 Gange om Aaret. Men ikke nok hermed; en sand Skuespillermani synes at have grebet Byen, thi da man havde faaet „Blod paa Tanden", blev der spillet Komedie i mangfoldige Familiekredse. Man kom næsten aldrig sammen, uden at der var lavet Ordsprogslege eller sligt i Forvejen, spækket med indøvede Scener fra Teaterstykker.

Tableauer stilledes paa Benene baade i Teatret og i de snævrere Kredse. Man var, kort sagt, bleven bidt af en gal Skuespiller. Om det nu var mig, der optraadte i denne Rolle, det ved jeg ikke, men Smitten bredte sig, og jeg tror nok, jeg tør sige, at jeg i de fleste Tilfælde var en selvskreven Deltager, der bidrog til at føre Smitten videre, og jeg kan udregne, at jeg mindst de Hundrede Gange har været med til at lade mit „lille Lys" skinne for aabent Tæppe. Det var vist i 1892 eller 1893, at jeg spillede sidste Gang og tog min Afsked uden Pension, men rig paa glade og fornøjelige Minder, baade fra de mange Prøver og fra selve Forestillingerne, og i Besiddelse af en stor Laurbærkrans, som mine samtlige Medspillende glædede mig ved at overrække mig ved en Forestilling et Par Aar i Forvejen for aabent Tæppe og under Publikums livlige Deltagelse.

Om disse Forestillinger skal jeg nu fortælle et Par komiske Pudsigheder, som vedrører mig selv, da jeg deri, ganske vist ufrivilligt, spillede Hovedrollerne, om just ikke altid med Held; men maa nu forudskikke den Bemærkning, at jeg aldrig har været stiv i at lære mine Roller korrekt, men ofte spillede „paa Suffløren", som det hedder i Teatersproget, og naar han glippede, ja, saa gav jeg en Sludder for en Sladder, saa jeg kan godt forstaa, at jeg har været en temmelig vanskelig Medspiller at have til Makker, og derfor maatte jeg ogsaa døje adskillige Stikpiller fra mine Medspillere i den Anledning. Det var navnlig de forbistrede „Stikord", der kom mig forkert i Halsen og voldte mig og de andre mest Bryderi.

Saa en Aften, jeg tror heldigvis, det var ved en Generalprøve, hvor Huset var fuldt af ungdommelige og barnlige Sjæle, havde 2 unge Løjtnanter fra Regimentet, som jeg havde en Scene med, lagt en djævelsk Plan om at give mig en Korrektion. Vi stod alle 3 midt paa Scenen, jeg i Midten, og havde netop afleveret min, efter min Mening, korrekte Replik og venter paa, at vedkommende skal falde ind, men begge tier bum stille. Jeg ser fra den ene til den anden. Ikke et Muk. Puffer til en af dem: „Det er Dig." — Svar: „Det er ikke mit Stikord". — Til den anden: „Saa er det Dig." — Svar: „Det var heller ikke mit Stikord", og saa lugter jeg jo Lunten. „Pokker i Vold med jeres Stikord! Sufflør! Giv mig sidste Replik!" raaber jeg ned i Kassen, og Ord for Ord tordner jeg nu ind i vedkommendes Øre hele Ramsen. Han begynder at le over det heldige Udfald af deres skumle Plan og over min Hidsighed, den anden stikker ogsaa i at le, og jeg, der nu er Situationen fuldstændig voksen, finder det klogest at tude med de Ulve, man er iblandt, giver mig ogsaa til at le; Smitten breder sig til det ungdommelige Publikum, og naar vi andre ler, maa der jo være noget at le af, hvorfor skal de saa ikke ogsaa le med, og uden at det naturligvis har fjerneste Begreb om, hvad der les af, bliver Latteren almindelig over hele Huset, og dette frelser Situationen, saa Stykket gaar sin rolige Gang;

men jeg tror nok, at de to unge Herrer fik sig en lille Omgang, da Tæppet var faldet.

En anden Gang havde jeg en temmelig lang Monolog. Da jeg var kommen midt i denne, gaar jeg fuldstændig i Staa og kan ikke huske et eneste Muk, hverken hvad jeg skal sige eller hvad jeg skal gøre. At Suffløren raabte op til mig, nyttede intet. Jeg hørte intet, jeg fattede intet. Kort sagt, jeg havde fuldstændig tabt Kontenancen. For at samle mine Tanker og komme lidt til Hægterne igen, begynder jeg at gaa op og ned ad Gulvet, frem og tilbage, gestikulerende, spekulerende uden Nytte. Hvad i Alverden skal jeg gøre? Skal jeg lade Tæppet falde og agere syg eller hvad? Jeg var fuldstændig fra Koncepterne. Endelig faar jeg under min Gang frem og tilbage Øje paa et Syskrin, der staar paa et Bord, og saa kom jeg jo pludselig i Tanker om, at det var Syskrinet, jeg skal have fat i; thi der var det jo, at jeg skulde finde Løsningen paa Gaaden, hvoraf Stykkets Hemmelighed og Oplysninger afhang. Saa var jeg endelig med paa Noderne igen! Mine Tanker var nu atter i Orden, og da jeg igen var Karl for min Hat, saa gik Resten af sig selv.

Se, det var nu ikke saa morsomt. Men — Dagen efter møder jeg en den Gang bekendt Prokurator, nu forlængst afdød. Jeg kendte ham som en temmelig kritisk anlagt Personlighed. Han skraar over Gaden til mig, trykker min Haand, takker for i Gaar Aftes, roser mit udmærkede Spil o. s. v. og slutter saa med at sige: „Navnlig den stumme Scene udførte De ganske fortrinligt. Deres Mimik, Gestikulation var storartet. Man var fuldstændig med paa, hvorledes De i Deres Tanker arbejdede paa at finde Traaden til Gaaden, hvoraf det hele afhang. Det maa være vanskeligt netop i stumme Scener at spille rigtig Komedie og faa Publikum til at være med og føle, hvad der foregaar i ens Tanker." — Tak, Skæbne! tænkte jeg, Du skulde bare have vidst, hvilken Kattepine jeg var stedt i i de Øjeblikke, saa tror jeg nok, Piben havde faaet en anden Lyd, og at dine smukke Lovord ikke var faldet saa begejstrede over mit Hoved, thi jeg var vis paa, at han mente, hvad han sagde. Der var ikke Ironi med i Spillet. — Ja, en Ting kan unægtelig ses under forskellige Synsvinkler, der afhænger af, om den ses fra Scenen eller fra Tilskuerpladsen.

Tableau, forestillende Niels Ebbesen og Konen med de to Leve.
Fra venstre: Viggo Hertz, Frk. Erna Conrau, Oskar Hertz, Herredsfuldm. Andersen og Bankkasserer Friis.

Saa var der ogsaa en Aften, jeg spillede Løjtnant v. Buddinge. Det var i Scenen med den usynlige Klint, hvor denne raaber sit truende: „Vogt Dig!" ind i Øret paa den rædselsslagne Løjtnant, der i sin Angst og Vaande brøler sit: „Hjælp! Hjælp!" ud i Luften. I min grænseløse Fortvivlelse vil jeg kaste mig paa en tæt ved staaende Stol og afventer Hjælpens Komme. Enten har jeg nu været for kejtet, eller jeg har været for voldsom i mine Bevægelser, thi om Forladelse, Stolen slaar en komplet Kulbøtte med mig og gaar bag over, og der ligger min Sandten den ulykkelige Løjtnant v. Buddinge pladeradask paa Ryggen paa Gulvet. Publikum jublede og vred sig af Latter. Hvad enten man nu troede, det hele var en Tilfældighed, som det jo i Virkeligheden ogsaa var, eller man tog det for et forud planlagt, men i saa Tilfælde et ganske vist overdrevet Paahit af mig, det ved jeg ikke, men, som sagt, Begejstringen paa Tilskuerpladsen var overvældende. Klint styrtede hen til mig, ser mig i Øjnene og giver sig til at le lige i Ansigtet paa mig. Under det øredøvende Spektakel paa Tilskuerpladsen kan jeg godt raabe til ham: „Hjælp mig op, dit Asen, og staa ikke der og grin mig op i Øjnene!" — „Det kan jeg ikke, husk paa, jeg er usynlig." — Ind styrtede hele Kobbersmedfamilien, og ved Synet af den latterlige Situation kan disse naturligvis heller ikke bare sig for Latter, men ved forenede Kræfter bliver jeg atter stablet paa Benene igen. De næste Replikker døde vist fuldstændig hen under Publikums vedvarende Latterudbrud, og da den sølle Løjtnant jo kort efter forlader Scenen for hans uheldige Saltomortale, brasede der et Bifald ned over hans Rygstykker. En Klapsalve, der virkede lindrende paa de ved Karambolagen med Gulvet i Forvejen ilde medtagne Skulderblade, hvorpaa de faldt som lægende Balsam.

Man kan for Resten godt forstaa Publikums Jubel, thi det maa absolut have været et uimodstaaeligt komisk Syn at se den i Forvejen skrækslagne, angstbævende og forfærdede sølle Løjtnant v. Buddinge ligge der hjælpeløs paa Gulvet med en væltet Stol over sig og fægtende i Luften med et Par sprællende Ben, idet han i sin Fortvivlelse brøler sit „Hjælp! Hjælp!" ud i Kulisserne.

Situationen maa have været lattervækkende i højeste Grad.

BORGMESTERGAARDEN

AF JUSTITSRAAD J. S. MØLLER

For lidt over tre Hundrede Aar siden, nemlig i Aaret 1618, blev den her afbildede Gaard, der nu har Nr. 2, 4 og 6 paa Torvegade og ejes henholsvis af Guldsmed *C. Christensen, Lyngaa Jensen* og *B. C. Bernsten,* bygget af Borgmester *Peder Anchersen.* Dens Grund strakte sig ud til Skolestræde ved Helligaandshuset og indtog det firkantede Areal, som ligger mellem disse to Gader og mellem Hotel Dagmar og Houmeden og indbefatter altsaa ogsaa den Grund, hvorpaa Købmand *Anthon Jensens,* Skrædermester *M. Hennebergs* og Købmand *Stockport-Hansens* Ejendomme nu ligger, samt to Forhuse i Skolestræde.

Borgmestergaarden paa Torvegade efter en Tegning fra ca. 1864.

Gaarden var, som Billedet viser, opført i 2 Etager med Kælder. Den var bygget af Egetræs Bindingsværk med røde Murtavl og har sikkert efter den Tids Skik haft Vinduer med smaa blyindfattede Ruder.

Billedet er udført efter en Tegning fra ca. 1864, men Peder Anchersens Gaard var i de mellemliggende ca. halvtredie Hundrede Aar selvfølgelig undergaaet adskillige Forandringer, og navnlig maa saavel Vinduer som Døre være fornyede og forandrede.

I Aarene 1814 og 1826 blev Forhuset til Torvegade delt i de tre ovennævnte Ejendomme, og i 1870 blev den store Hjørnegaard af Guldsmed Christensens Fader helt ombygget, ligesom de tre smaa Ejendomme ud mod Houmeden flere Gange er blevet omforandrede og moderniserede.

Den sidste Rest af den gamle Gaard blev i 1916 nedrevet og genopført af B. C. Bernsten, der lod indsætte en Tavle over Indgangsporten med Peder Anchersens Bomærke og med en Beretning om, at Huset var genopført i 1916.

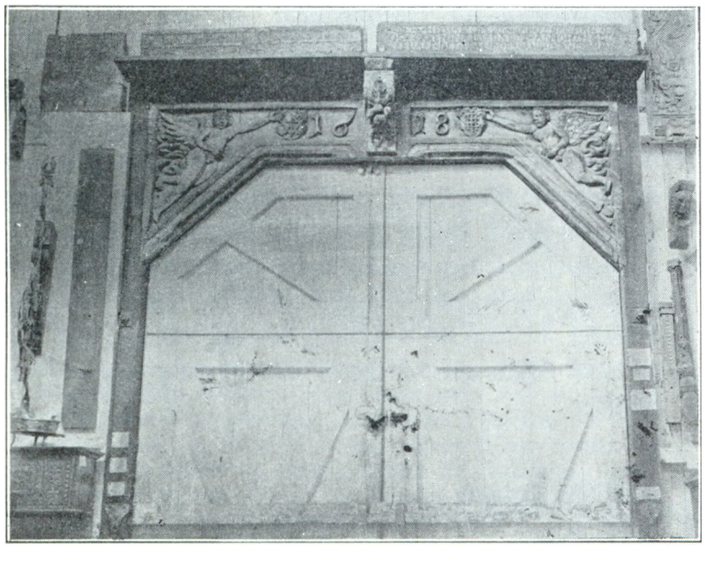

Borgmestergaardens Port.

Over Indkørselsporten havde P. Anchersen, som Tegningen viser, anbragt en Porthammer, en svær Egetræs Bjælke, med underliggende to Knægte, ligeledes af Egetræ.

Paa Porthammeren var anbragt, foruden Aarstallet 1618, to Skjolde samt paa hver af Knægtene en Engel.

Paa Skjoldet til venstre var anbragt hans ovennævnte Bomærke, og paa Skjoldet til højre Jesu Monogram J.H.S., der betyder Jesu Herrens Salvede.

Alle Figurerne er fint udført Billedskærerarbejde.

Denne Porthammer blev ved Hjørnehusets Ombygning i 1870 nedtaget og senere erhvervet af Dansk Folkemusæum og er nu anbragt i Musæet i Lyngby, der betragter den som en af sine værdifuldeste Genstande.

Paa den Tid, den heromhandlede Gaard blev bygget, havde næsten enhver Gaard i Randers et større eller mindre Antal saakaldte „Boder", som udlejedes til Smaahandlende eller Smaahaandværkere. Der er næppe Tvivl om, at de ovennævnte 3 smaa Ejendomme i Houmeden, som laa inde paa hans Grund, har været 3 saadanne Boder. Oprindelig har slige Boder været yderst tarvelige, thi i Registreringsforretninger fra den Tid er de fleste kun ansat til en Værdi af fra 40 til 100 Rigsdaler. Man maa derfor nærmest tænke sig, at en saadan Bod har været et Træskur med en Dør og en Lem eller et Vindue, hvorigennem de lysthavende, staaende paa Gaden, har afsluttet Handel og faaet de ønskede Genstande udleverede.

Om P. Anchersens Boder har været bedre, eller hvorledes de i det hele har været indrettet, lader sig ikke oplyse, men at de i en overvældende Grad har adskilt sig fra de elegante Butikker med store Spejlglasruder, som nu findes paa det samme Sted, er i hvert Fald givet.

Peder Anchersen, der iøvrigt var min Stamfader, var født 1587 og blev Borgmester 2. August 1626.

Han var Købmand og handlede væsentligst med Korn, Jern, Salt og Tjære. Desuden drev han Ølbryggeri —

antagelig bryggede han det paa hans Tid benyttede stærke Burøl — og var Avlsbruger. Til hans Helgaard hørte Jord i Marken til 2 Heste og 6 Køer foruden Faar og Svin. Han ejede 30 Skibe, som han selv havde ladet bygge. Da Randers den Gang havde en ret stor Skibsfart, navnlig paa Norge, kan man gaar ud fra, at hans Skibe har deltaget i denne Fart, og at han selv har været en større Eksportør af Korn og Fedevarer til dette Land.

Foruden hans ovennævnte Gaard ejede han „Salig Peder Lassens Gord ved Toruitt", hvilken Gaard har ligget i Nørregade ovenfor og ved Siden af Handelsbankens Ejendom.

Hans Navn staar paa den Klokke, som hænger øverst i Sct. Mortens Kirkespir, hvilken Klokke har følgende Indskrift:

> Anno 1637 den 20. Jvlli er denne Klock omstøbitt her vdi Randers, som i mange Aar haffver verridt sønder og gandsche vbrvgelig.
>
> Peder Anchersøn. Jens Baii. Hendrick Block. Niels Mathissenn. Søfren Knvsen. Jesper Lauritzon.

Efter den gamle Skrivemaade læses v som u.

Inden det arvelige Kongedømme i 1660 blev indført her i Landet, ønskede Kong Frederik den Tredie at faa sin ældste Søn, Prins Christian (den Femte) valgt til sin Efterfølger og havde derfor indkaldt de jydske Byers Borgmestre og Raad til en Hylding i Viborg den 20. September 1655. Paa Randers Bys Vegne var mødt Borgmester Peder Anchersen med Byraadets øvrige Medlemmer, og her faldt han om og døde af et Hjerteslag i Kongens „Paasiun i det moment, som hand for Thronen hafde aflagt sin Hyldings Eed".

Han blev begravet i Sct. Mortens Kirke, vistnok i Koret ud for Degnestolen, men hans Ligsten er nu anbragt op mod den vestre Endevæg til højre for Kirkens Hovedindgang.

LIDT OM DE GAMLE VÆGTERE

AF JUSTITSRAAD J. S. MØLLER

Den 1. Januar 1873 forsvandt en Institution her i Randers, som var hævdvunden gennem flere Hundrede Aar, nemlig Vægterne. — De var Byens eneste Natpoliti, og de alene vaagede over Ro og Orden paa Gaden, naar Byens gode Borgere nød deres Nattesøvn.

Med en tyk Knortekæp i Haanden passerede de Fod for Fod Gaden, syngende med høj Røst det for hver Time bestemte Vægtervers, der begyndte med: Hov, Vægter! Klokken er slagen (Klokkeslettet) og endte med at udraabe Vindens Retning. — De havde ofte stærke Sammenstød med fulde Folk, som den Gang jævnlig saas paa Gaden, og med en kaad Ungdom, som fandt en Fornøjelse i at forulæmpe og drille dem. Naar der var Ro dertil, hændte det ikke sjældent, at Vægteren tog sig en lille Lur i en Kælderhals eller en Port, indtil han næste Time atter begyndte sin Vandring og sang de obligate Vægtervers.

Randers havde 5 Vægtere, mellem hvilke Byen var delt i lige saa mange Kredse. De begyndte deres Vagt Kl. 8 om Aftenen og endte Vagten Kl. 4 om Morgenen. Kl. 10 sang de:

> Om du vil Tiden vide,
> Husbonde, Pige, Dreng,
> da er det paa de Tide
> man føjer sig til Seng.
> Befal Dig Herren fri,
> vær klog og mild,
> vogt Lys og Ild,
> vor Klok er slagen ti.

Desuden havde Byen to Taarnvægtere, der holdt Vagt i Sct. Mortens Kirketaarn, hvor de havde et Værelse med en Seng, som skiftevis benyttedes af dem. Det var disses Pligt hvert Kvarter at aabne den paa hver Side af Taarnet værende Lem og udraabe Klokkeslettet, samtidig med at det undersøgtes, om der sporedes Ildløs i Byen. Viste dette sig at være Tilfældet, udhængtes en tændt Lygte paa den Side af Taarnet, som vendte ud mod det Sted, hvor Ilden fandtes, og Stormklokken, den saakaldte Pinke, som hænger i Kirkespiret, sattes i Gang. Gadevægterne peb i deres Fløjter og raabte Brand.

Saa sprang Folk af Senge, og saa blev der Liv omkring Brandstedet.

Men ak, at faa Ilden begrænset og slukket, var ikke nogen let Opgave.

Thi Husene, især Smaagaderne, var ofte gamle og brandfarlige, og Sprøjter og andet Brandslukningsmateriel var lige saa ofte forældet og mangelfuldt, hvortil kom, at der tidt var Mangel paa tilstrækkeligt Vand til Slukning, da Byen jo den Gang intet Vandværk havde, og Forsyningen derfor maatte hentes fra Brøndene i Byen.

Intet Under derfor, at Byen i ældre Tid led under store ødelæggende Brande, der ofte fuldstændig ruinerede mange Familier, thi man var den Gang ikke saa omhyggelig med at have Bygninger og Gods brandforsikret som nu om Stunder.

„Apostelgaarden" i Randers

Af R. C. ANDERSEN

Blandt de mange smukke, gamle Bindingsværksbygninger i Randers fra det 16. og 17. Aarhundrede, som var en Pryd for Byen og gav den sit Præg, der vidnede om almindelig Velstand og om Borgernes Flid og Dygtighed, var „Apostelgaarden" en af de aller smukkeste.

Den laa ved Kirketorvet — Nr. 7, Matr.-Nr. 244 — paa Hjørnet af Kirkegade og Lille Kirkestræde med Hovedfacaden mod Nord lige overfor den østlige Del af Sct. Mortens Kirke paa samme Grund, hvor den store treetages Murstensbygning nu ligger.

Det var en ualmindelig smuk og stilfuld Renaissancebygning fra Midten af det 17. Aarhundrede, opført i to Stokværk, hvoraf øverste Etage havde et betydeligt Fremspring udover Stuetagen derved, at Bjælkerne imellem Etagerne gik et Stykke frem over de Stolper, som bar dem, og under hvert Bjælkehoved var en udskaaren Egetræsfigur indtappet i Stolpen og det ovenfor udskydende Bjælkehoved. Alt Træværket var ualmindelig smukt forarbejdet og udstyret med Tandsnit, Forsiringer og Planteslyngninger imellem Bjælkehovederne, og navnlig paa Gesimsen under det stærkt fremspringende Tagskæg fra Tegltaget med den smukke høje Rejsning.

I Hovedfacaden mod Nord ud til Kirketorvet havde man længst mod Vest op til Naboens Gavl og sammenbygget dermed den hvælvede Portaabning med rig Udskæring, Englefigurer, Planteornamenter og Inskription, hvor man i Hjørnet øverst til venstre saa en Mand i Kamp med en Løve, en Fremstilling af Samsons Kamp med Løven, og i Hjørnet øverst til højre en Mand i Kamp med en Slange, begge Fremstillinger var en Hentydning til Menneskets Livsvilkaar som en Kamp mod det Onde, overalt hvor det møder os, enten med Magt, Løven, eller med List som Slangen.

Fra Porten hen imod Øst var Facaden delt i Fag ved de fremstaaende Bjælkehoveder, som hver bar en kraftig fremtrædende Menneskefigur udskaaren i Egetræ og forestillende Jesus og de tolv Apostle, hver Figur smukt og karakteristisk udført og forsynet med de Attributer, hvorved de kendetegnes, og det er sikkert disse Figurer, som har fremkaldt Navnet „Apostelgaarden".

Foruden Hovedbygningen med den smukke Facade omfattede Gaarden en større Ejendom med en Sidebygning langs Lille Kirkestræde samt Mellem- og Bagbygninger, som strakte sig helt ud til Ejendommen Nr. 5 i Vestre Grave.

I Følge Meddelelser af stud. med. *Johan Rohde* i „Samlinger til jydsk Topografi og Historie" 1880 fremgaar det, at Bygningen efter Udskæringerne i Portpartiet at dømme maa stamme fra det 17. Aarhundrede, ligesom det af Inskriptionen samme Sted fremgik, at den maatte være opført 1667 af *Mads Hansen Bendzon* og hans Hustru *Johanne Christophersen Hemmer.*

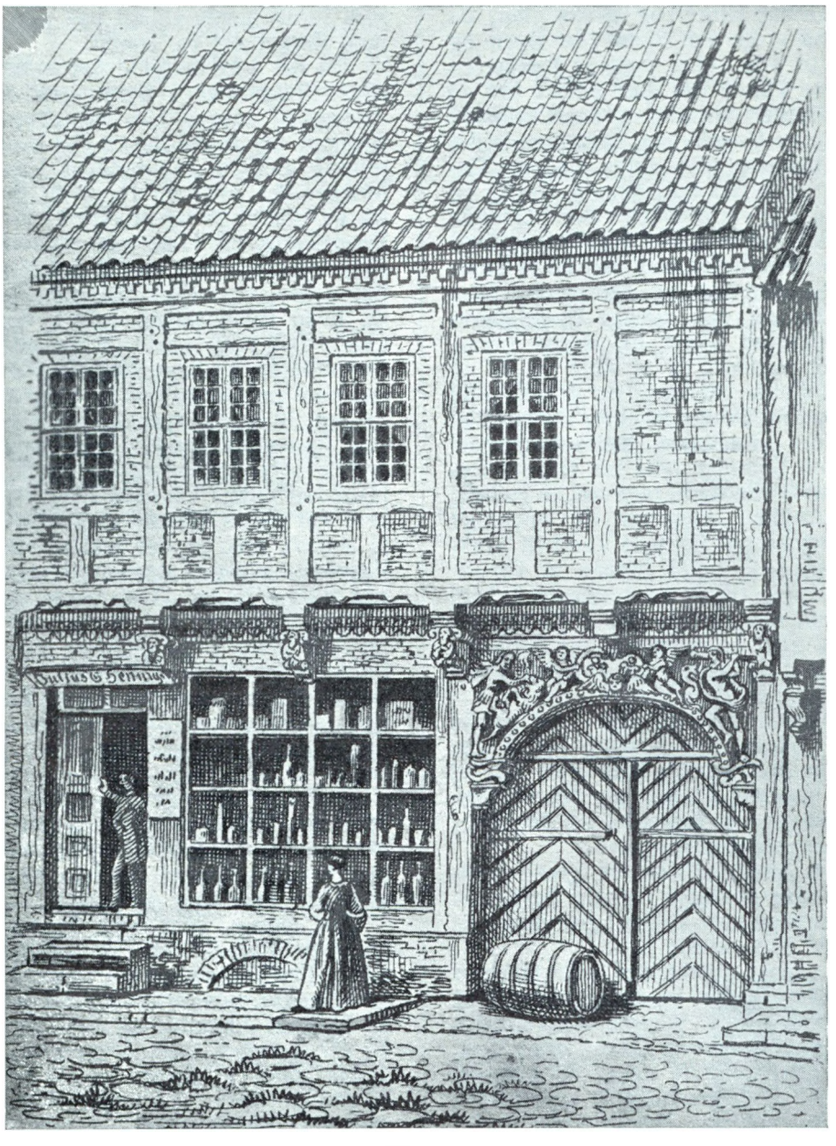

„Apostelgaarden".

Mads Hansen, der var bleven Borgmester i Randers 1666, blev ved Giftermaal med Johanne de Hemmer Stamfader til Familien Bendzon; hun var Datter af Christopher de Hemmer, Borgmester i Aalborg. Familien Hemmer var en westphalsk Familie, som var kommen her til Landet under 30 Aars Krigen.

Som en af Byens smukkeste og rigeste Gaarde har den sikkert ogsaa været Genstand for Beundring og megen Omtale, ligesom der ogsaa knyttede sig adskillige Sagn og Traditioner til den, og det hed sig, at den i sin Tid var bleven bygget af en rig og fornem Dame, som under en stor Ildebrand i sin Angst havde lovet, at hvis hendes Hjem og Kostbarheder maatte blive skaanede for Ødelæggelse, saa vilde hun bygge et Hus, som skulde blive en Pryd for Byen. Saaledes forklarede man Oprindelsen til dette Bygningsværk, og det hed sig fremdeles, at Tømmeret dertil var blevet forskrevet fra Pommern, hvorfra det førtes til Hamborg for der at blive forarbejdet og forsynet med Billedskærerarbejde, før det førtes til Randers.

Naar der i senere Tider fortaltes om Spøgeri, som var set i den gamle Gaard, saa var det naturligvis den almindelige Antagelse, at det maatte være den fornemme Dame, der havde ladet Gaarden opbygge, som nu færdedes her ved Nattetid.

I Midten af forrige Aarhundrede, da Gaarden ejedes af Købmand *P. A. Stilling,* som døde 1881, var der i Stueetagen ud mod Kirketorvet Købmandshandel, medens der i den grundmurede Sidebygning ud mod Lille Kirkestræde og de øvrige Bygninger var indrettet et større Dampbrænderi med Kornmagasin, Pakhuse, Stalde m. m., hvor der havde været drevet en større Virksomhed, som dog var standset et Par Aar før den prægtige gamle Gaard i September 1860 ødelagdes ved en voldsom Ildebrand, som Fortælleren heraf selv var Øjenvidne til.

Efter Sommerferien nævnte Aar var jeg som 9 Aars Purk bleven sat i Skole i Randers og boede hos min Søster og Svoger, Møllebygger *N. Olsen* i Strømmen Nr. 10; og Skolen, hvori jeg gik, var i Vestergade, nuværende Nr. 12 i en Pogeskole, der lededes af daværende Klasselotterikollektør *Kornerup* med Frue og Datter, som boede i det lille, nette Sidehus, der endnu ligger inde i Gaarden til højre, naar man kommer ind ad Porten fra Vestergade.

Paa min Vej til og fra Skolen maatte jeg saaledes hver Dag passere lige forbi Apostelgaarden, eller som den da mest i daglig Tale benævnedes, Dampstillings Gaard, hvorved jeg havde god Lejlighed til ofte at beundre den og studere dens Figurer og udskaarne Prydelser.

Det var samme Aar, Torsdag Aften den 27. September, lidt efter at vi i Hjemmet i Strømmen havde spist til Aften, at vi opskræmmedes ved den fjerne dumpe Lyd af Kirkeklokkerne i Sct. Mortens Kirke, og straks efter, da vi kom ud paa Gaden, saa vi et rødt Skær over Byen og samtidig mærkedes Uro til alle Sider, medens Færdselen ind til Byen tiltog; — saa kunde der ikke tvivles om, at en større Ildebrand var udbrudt derinde, og snart erfarede vi, at det var Dampstillings Gaard paa Kirketorvet, der brændte, og jeg fik da Tilladelse til at følge med vor Tjenestepige ind til Byen for at se paa Ildebranden, der for en lille Dreng fra Landet som mig var et aldeles overvældende Skue og gjorde et uudsletteligt Indtryk, som jeg aldrig glemte.

Det gik i Løb igennem Strømmen ind over de to Broer over Gudenaa, op ad Søndergade og Storegade, hvor Menneskestrømmen øgedes og den vanlige Brandallarm stadig tiltog, indtil Trængselen snart hæmmede Fremgangen, saa at vi maatte standse, da vi kom til de to Vandpumper foran Boghandler Mansas, nu Boghandler Bachmanns, Hjørne lige ud for Svaneapoteket. De vældige Brønde, opsatte med store Granitsten, hvori Pumperne havde staaet, kom i denne Sommer 1924 for Dagens Lys ved Nedlæggelsen af de store Kloakrør, hvorved de endelig forstyrredes og blev tildækket. Det var de offentlige Vandposter, hvorfra Brandvæsenet hentede Vand til Slukningen, og her blev Tilskuerne holdt tilbage af Brandvagten; men herfra havde man ogsaa en udmærket Udsigt til Brandstedet op igennem den sydlige Del af Kirkegade, hvor Brandvæsenet var i travl Virksomhed, og Slufferne med Vandtønderne foer frem og tilbage for at hente Vand fra Pumperne til Sprøjterne paa Brandstedet.

Ilden greb hurtigt og voldsomt om sig i det gamle tørre Træværk, og snart stod vældige Ildsøjler ud af alle Vinduerne i øverste Etage for derefter lidt efter lidt at gaa igennem Gulvet til nederste Etage; og det vældige Baal med de tætte Røgskyer og Kaskader af Ildgnister frembød et pragtfuldt, men sørgeligt Skue.

I Følge de i „Randers Amtsavis" senere givne Meddelelser skulde Branden være opstaaet i nogle Pakkamre paa Loftet over Dampbrænderiet i den grundmurede Sidebygning ud mod Lille Kirkestræde.

Ilden havde allerede grebet stærkt om sig, før den første Sprøjte kom til Stede, og den bredte sig hurtigt til Loftet i Forhuset. Kun med den yderste Anstrengelse lykkedes det at redde den tilstødende Gaard mod Vest, tilhørende Farver *C. Budtz,* død 1876, ogsaa en gammel Bindingsværksbygning med en Bræddegavl, som stødte umiddelbart op til den brændende Bygning og var i højeste Grad udsat for Fare.

Efter fire Timers Forløb var Forhuset og Sidebygningen omtrent nedbrændt til Grunden; men Ilden vedblev at rase i Ruinerne til hen paa Morgenstunden. Et stort Held var det, at Vejret var aldeles stille, ellers vilde det ikke have lykkedes at redde de tilstødende Bygninger.

Brandvæsenet rostes meget for dets Raskhed og ufortrødne Udholdenhed, og særlig fremhævedes Straalemesteren, en Skibstømrer *Thomsen,* som i fire Timer holdt ud i den tilstødende Gaards Gavlspids, hvorfra han midt i en kvælende Røg ustandseligt fortsatte sit ihærdige Arbejde for at holde Ilden borte fra den udsatte Bræddegavl ind til Farver Budtz' Ejendom.

Forhuset beboedes af Restauratør *Syberg* og Købmændene *Hennings* og *Nicolaisen,* som havde assureret, medens Købmand Stilling, som boede i øverste Etage, nok led noget Tab paa det ubenyttede Brænderiinventarium, som ikke var assureret, og en Del Skade anrettedes ogsaa paa de tilstødende Huse tilhørende Farver Budtz, Bager *Cortzen* paa modsatte Hjørne af Lille Kirkestræde og Spækhøker *Brøndberg,* Kirkestræde 2.

Heldigvis kom ingen til Skade under selve Branden, men den gav dog Anledning til et Menneskes Død, idet en af Brandfolkene henad Morgenstunden maatte bøde med Livet, fordi han ikke kunde modstaa Fristelsen til at tage sige en rigelig Hjertestyrkning af de mange Spirituosa, der fandtes i Bygningens Kældere og Butikslokaler. Uheldigvis fik han i Købmand Nicolaisens Butik fat paa en Flaske med Ekstrakt af bitre Mandler, der som bekendt indeholder en betydelig Mængde Blaasyre, og drak, rimeligvis i den Tro, at det var en stærk Bittersnaps, en saa stor Portion deraf, at han et Kvarter derefter opgav Aanden. Han var dog forgæves bleven advaret mod at drikke for meget deraf, ved en anden af Brandfolkene, som forud havde smagt paa den samme Flaskes Indhold, men fundet det for stærkt.

Da der i en længere Aarrække ikke havde været nogen større Ildløs her i Byen, gav denne voldsomme Brand Aarsag til megen Uro og Omtale blandt Befolkningen, hvorved der fremkom en Del Kritik af Brandvæsenets Indretning med de gammeldags Vandtønder paa Sluffer, der forspændtes med en Hest, og hvormed Vandet hentedes fra de offentlige og private Vandposter med al for megen Forsinkelse og i en saa utilstrækkelig Mængde, at der snarest maatte ske en Forandring heri, og samtidig syntes det ogsaa, som Folk begyndte at vaagne til Forstaaelse af, hvad Byen havde mistet ved Tabet af den skønne gamle Bygning, som nu var ødelagt, ligesom ogsaa de Fortællinger og Sagn, som knyttede sig til den, kom frem og blev genfortalte — og ikke mindst blandt Børnene i Skolen, hvor jeg med en vis Gysen hørte om, hvorledes den fornemme hvide Dame havde spøget, saa at man endog selve Brandnatten havde set hende med Lys i Haanden inde i Værelset over Porten, det eneste Værelse, som var blevet tilbage af hele øverste Etage, saa det var jo sikkert nok, at det maatte være Aarsagen til, at dette Værelse var blevet skaanet — maaske ogsaa Brandmanden paa Farver Budtz' Gavl havde hjulpet noget til dermed?

Saa blev der ogsaa fortalt, at en Nisse havde haft sit Ophold nede i Baggaarden og Stalden; men nu efter Branden havde søgt Tilhold i den tilstødende Ejendom Nr. 5 i Vestergrave hos gamle Hattemager Brandes, hvor han tilbragte hver Nat, hvilket altsammen fortaltes som meget paalideligt, saa det kunde nok være noget uhyggeligt at passere forbi den store skumle Brandtomt, navnlig efter at det var begyndt at blive mørkt, og jeg, som var ikke saa lidt mørkeræd, skulde nok vogte mig for at komme der i Nærheden paa disse Tider, saa hellere gaa den længere Omvej ad Houmeden og Torvegade, hvor man var mere tryg og rolig!

Det eneste, som efter Branden blev bevaret af den prægtige Facade, var de udskaarne Egetræs Konsoller under Bjælkehovederne i underste Etage, Kristus og de tolv Apostle, som frelstes fra Ilden paa to nær derved, at da Bjælken brændte og den Trætap knækkede, hvormed de var fastgjort, faldt de ned paa Jorden med Ansigterne nedad uden at tagere videre Skade. — Senere blev de tilligemed nogle faa andre Rester af Facadens Træværk overgivne til Randers historiske Samling i Musæet, hvor de efter at være blevne rensede og befriede for det tykke Lag Maling, de i Tidens Løb var blevne oversmurte med, nu er opstillede, og her kan man altsaa faa Lejlighed til at se og beundre disse sidste sparsomme Rester af den skønne gamle Apostelgaard. De fortjente maaske en bedre Opstilling ved Forsøg paa at genfremstille den gamle Facade eller et Parti deraf, hvorved de vilde komme mere til deres Ret; men desværre er det prægtige Portparti nok helt forsvundet, derved at det efter Branden skal være bleven ført ud til en Gaard, som Købmand P. A. Stilling ejede i Jennum, hvor det efter en Del Aars Forløb atter fandtes liggende i Kanten af Gadedammen, men da var det blevet saa helt raaddent og ødelagt, at det desværre ikke mere kunde bevares.

Gid man i Fremtiden med mere Interesse og Omhu maatte skatte og værne om vore gamle Bygninger og søge at bevare alt, hvad smukt og godt vi endnu har tilbage fra Fortiden i vor kære gamle By Randers.

DE 40 AARS RANDERS-MINDER

Artiklen i Juleheftet i Fjor: *„For 40 Aar siden"* sluttede med en Henstilling til de endnu levende Medlemmer af den deri nævnte Kreds om at samles til Genoplivelse af hin lyse Ungdomstids glade Minder. Og denne Opfordring blev virkelig fulgt paa den fornøjeligste Vis af ikke faa af hine gamle Randersianere.

Mindefesten fejredes i København den 31. Januar 1924, altsaa netop 40 Aars-Dagen for den første og eneste Opførelse af *„53"s* originale 3 Akts Lystspil *„Værelse tilleje"* ved Handels- og Kontorist-Foreningens Festaften i „Rosenlund" i Tøjhushaven den 31. Januar 1884! Af de 10 aktive Deltagere i denne fjerne Teaterforestilling var ikke mindre end 6 nulevende komne til Stede — deraf fejrede endog to i de samme Dage deres 60 Aars Fødselsdag! Og andre 6 af de gamle Kammerater fra hine Dage var ligeledes mødt frem til Festen, som blev en herlig og uforglemmelig Mindeaften for de gamle Randers-Venner, der her i nogle alt for korte Timer genoplevede deres muntre Ungdomsdage i Firserne ved Gudenaaens Bredder.

Naturligvis tilhører en saadan Fest Privatlivets Fred, og ingen Navne tør her nævnes. Men da Julehæftets Redaktør meddeler mig, at ogsaa adskillige andre Randersboere med Interesse har læst, hvad jeg i Fjor fortalte om hine gamle Dages Klubliv blandt unge Handelsmænd derovre, og har henstillet til mig at fortsætte, kan et lille diskret Festreferat maaske bedst tjene som Ramme om et saadant „Tidsbillede".

Thi det viste sig jo straks, at det 40aarige Venskab blomstrede op paany og skød ny Skud, da vi mødtes den 31. Januar 1924 — for adskilliges Vedkommende for første Gang igen efter saa lang Tids Forløb! Den hjertelige Udveksling af muntre Erindringer fra den fælles Ungdomstid i Randers genkaldte og genskabte for os lyse Syner fra vort Livs fagre Vaartid. Mange halvglemte Minder blev opfriskede og stod levende for os, saa at vi ikke ret begreb, hvorledes det var muligt, at der for hver af os var henrunden en lang, travl Mandsalder siden alle disse „smaa" Begivenheder var den fuldeste Virkelighed — siden vi var unge, ak! — kun 20 Aar! Resolut vedtog vi derfor, at stryge de forløbne 40 Aar af Kalenderen — desværre kun under Mindegildet!

Saa tænkte vi os da tilbage til mange fornøjelige Aftener i Hovmeden i „Brage"s lune Haller i Røg og Damp, med Spøg og Spil, Sang og Klang — ofte indtil Midnatsklokken fra Sct. Mortens Taarn manede os til Hjemmarsch! Hvilken dog undertiden i lyse Sommernætter gik den lille Omvej ud i den herlige Tøjhushave-Lund, hvor Serenade og Sang af Kor og Solo paany lød fra vore unge glade Stemmer højt i Skovens Nattestilhed — ud over Tøjhushaven og de taagede Enge. Eller vi samledes til Fællessang ved den store gamle Granitsøjle (Munkestenen fra Essenbæk Kloster) derude — indtil en af Klyngen, „53" var det vist, (hvorledes han kom de 5—6 Alen derop og helskindet ned igen, er mig stadig en Gaade) fra dens højeT op deklamerede et stemningsfuldt Digt eller en Tale, der vistnok sluttede med „Ueber alle Gipfeln ist Ruh — — —".

Ja, *Sangen — den* var det i hine Dage, ligesom nu ved Festen, der bandt os sammen i den gode Tones Enhed. Derfor var det en udmærket Idé, at en af Vennerne havde bekostet et nydeligt trykt Hefte med udvalgte Sange af vor gamle Forenings-Skjald „53" som Gave til alle Mødets Deltagere. Det indlededes med en versificeret Hilsen fra Forfatteren, begyndende saalunde:

„Sig, husker I endnu de Timer mange,
da alle vi og mange fler i Kor
begejstret sade rundt om Braga Bord
og sang de gladeste af alle Sange,
om Konge, Fødeland og Dannevange —
og om den hele lykkelige Jord —
om Kvinden, om vor Formand, om Foreningen —?
Var Sangen stundom sløj, — god var dog Meningen!"

Og Heftet blev grebet med Tak og Hurra af samtlige Modtagere; dets 19 muntre og vittige Sange og Viser blev i Aftenens Løb gennemgaaet og til de kvikke Melodier gennemsunget med Soloer og Kor — med samme udmærkede Akkompagnatør ved Klaveret som for 40 Aar siden! Selv gav denne højtbegavede Musiker gode Bidrag af sit rige Forraad af Viser og Soloer nu som den Gang — og med samme overdaadige Humør! Jo, det blev en Fest!

Fristende kunde det være her at optrykke adskillige af hin Samlings muntre Viser og Vers — udover, hvad jeg i Fjor fik Lov til her at gengive. Men jeg tør kun bede om Plads for et Par af de korteste i Samlingen. Først denne lidt rørstrømske:

FOR KVINDEN:

„Ungdom! aldrig glemme
I ved Eders Fest,
Skaalen at istemme,
den, som klinger bedst,
den, som helst vi drikke,
den, som kalder frem:
Liv i Alles Blikke
— Suk fra Hjertegem!

Den, som Tanker tryller
frem om Tiden glad,
den, som Hjertet fylder
med det dybe Kvad.
Højt skal altid sjunges,
Kvinde, til din Pris,
højest i de Unges
muntre, glade Kreds!"

Dernæst en gemytlig *,Tyroler-Lied'*, sunget ved en Velgørenhedsfest (hvis veldædige Øjemed nu er glemt) af 4 glade Ungersvende af Kredsen, udklædte som „Bajer-Tyrolere". EtBillede af Gruppen blev fremdraget ved Festen og tør gengives her:

Sangen gik paa en ny, af en Randers-Musiker komponeret Huldia-Melodi, og lød paa et uforfalsket Bajer-Tysk saalunde:

„Von das alte Bajerland,
wo die Hummel wachsen,
kamen hier wir alle Mann, —
jo, wir sind „af Slags'en"!

Und nun hatten wir gehørt
dass Sie hier in Randers,
niemals hatte *uns* gehørt, —
nur vielleicht „was anderes" —

Unsre schöneste Gesang,
unsre reine Stemme,
— alles kommt von Bajerns Land
—' Bajern har vi hjemme!

Schöne Mädchen haben wir,
— sehen nur die Kleine!
Welche Augen, — o Plasir'
— Das ist hendes egne!

Ja, wir ægte sind, ja, ja —
sehen nur die Kleiden —
und Sie kann wohl denken da,
Penick*) hat's geschneiden!

Nur wir mangle Geld allein!
— Alles ist verlieren!
Aber — *Sie* hat doch wohl kein?
— Lass uns 'ınal probiren. — — —"

Ogsaa tør jeg vel nævne den smukke Hyldestsang *„Bøj Dig for de hvide Haar"*, til vort 77aarige Æresmedlem:

„Alt i gamle svundne Tide
lød det Bud i Verden vide:
Bøj Dig for de hvide Haar!
Tidens Storme let kan fælde
marvløs Gren, der tidlig hælde,
kun den stærke Stamme staar!

Ogsaa vi vil Ordet lære,
holde Gubben højt i Ære,
flette til hans Tinding Krans!
Han har stridt de stærke Strømme,
han har drømt de Ungdomsdrømme,
lys og glad var Vaaren hans!

I vor lille Kreds herinde
vil til ham vi Lauren binde,
hygge om hans Aftenfred!
Bære ham paa milde Hænder,
som hans kære unge Venner,
til hans Sol — gid sent! — gaar ned!"

En munter Vise „Gode Aander" til Melodi af „Lykkebarnet" omhandlende *Trolderiet* i Foreningen blev ogsaa hilst med Genkendelsens fulde Glæde.

Maaske størst Jubel ved Gildet vakte dog vist den Humoreske *„Bysnak"* om „Mormonerne", som jeg i Fjor omtalte, og som det lod til, at alle „Medlemmerne" endnu efter 40 Aars Forløb kunde huske — enkelte endog alle 13 Vers!

Men endelig naaede vi — efter utallige Sange, Taler og Skaaler — til Mindefestens egentlige Jubilar: det 40aarige Lystspil *„Værelse tilleje"*, som havde ligget urørt og næsten forglemt i Forfatterens Skrivebordsskuffe siden dets første og eneste Opførelse i 1884! Ogsaa dettes 14 muntre Sange var optrykt i samme smukke Hefte, som altid vil blive Deltagerne en kær Erindring. Den anonyme Forfatter har bestemt modsat sig, at denne lille kvikke Komedie offentliggøres, men jeg har dog faaet Lov til her for en Gangs Skyld at referere „Handlingen" deri og gengive et Par af Sangene, for at ogsaa Læserne kan faa et lille Indtryk af en original dansk Teateraften i vor ungdommelige Randers-Klub for 40 Aar siden.

*) En den Gang bekendt Randers-Skræder, der havde Teatergarderobe til Udlejning.

Stykket foregaar blandt Middelstandsfolk i København, idet den brave Drejerfamilie *Knap* — Mester, Madamme, Datter og Svend — netop har faaet et Værelse ledigt ved den gamle Logerende, Kandidat *Petersens* Bortrejse, og nu prøver paa, hvorledes de bedst skal finde en ny og god Lejer dertil! Hvilket lykkes over al Maade! Det hænder sig nemlig, at *hver* af Familiens 4 Medlemmer paa egen Haand lejer Værelset ud — hver til sin Favorit: *Mester Knap* træffer en anden gemytlig Gladsvend *Thomas Madsen* ved et godt Bæger og lover ham Værelset. *Madam Knap* faar Besøg — først af en forskruet Digterspire *Rosenstængel*, som hun dog afviser, medens derimod en Løjtnant *von der Nase* vinder hendes Bifald, skønt han lægger an paa Datteren. Derimod lejer Drejersvenden *Søren Olsen* Værelset ud til en Prokurator *Grobermann*, som fanges i sin egen Snare af den zünftige Gesell, og endelig vælger Datteren *Anna* naturligvis sin Hjertenskær *Chr. Storm* til at tage Værelset i Besiddelse!

Saa har vi Konflikten, da alle 4 konkurrerende Lejere møder op samtidig i 3. Akt — —! Og den løses — ved den gl. Logerendes kloge Diplomati — naturligvis saaledes, at *Annas* Udkaarede faar Værelset og dermed Lykken, medens de andre Lejere tilfredsstilles paa forskellig gemytlig Vis — saa at Stykket kan slutte med et muntert Gilde.

Det lille Lystspil — der var skrevet netop for de forhaandenværende Aktører i Kredsen (ogsaa de to Dameroller spilledes af Ungersvende) — og nærmest i den Hostrup-Bøgh'ske Stil, som da var Mode, havde sin Styrke i den godt tilrettelagte Intrige og de 14 muntre Koupletter, af hvilke her kun tør gengives følgende:

Madam Knap priser sit ledige Værelse:

(Melodi: Svensk Folkevise.)

„Ser I nu, Børn!
Straks, naar paa Døren
sagte det banker, si'er I venligt: Kom ind!
Alt I ham viser,
Værelset priser.
Sengen er god, og Dynen er saamænd trind!
Alt maa han høre,
I maa ham føre
først hen til Vind'vet, og lad ham saa se dér.
Sikke Udsigter!
Genboer-Pligter
kender vi ej, — nej, kun de de grønneste Træer!

Ovnen den trækker!
Maden er lækker,
Klædeskabet paa Gangen, det bliver hans!
Kan det ej strække,
saa kan jeg lægge
Kraver og Strømper og Lintøj ind til min Mands!
Dernæst, blandt andet:
Omgangen dannet!
Husk, der har éngang boet en høj Sekretær!
Lejen er lille —
Huset er stille —,
Kortsagt, som Æggeblomme faar han det her!"

Løjtnanten præsenterer sig:

(Melodi: Champagnegaloppen.)

„Ja, jeg er Løjtenant
Hr. von der Nase-Brandt!
En tro Repræsentant
for Slægten, det er bandt!
Mit Slægtregister grant
jeg kender paa hver Kant,
og dér man aldrig fandt
en borgerlig iblandt!

Th. Wissing.
Chr. Hennings.
Forfatteren
Christiansen.
Felix Siboni.
Grobermann.
Løjtnanten.
Program
ved
Randers Handels- og Kontoristforenings
5te maanedlige Sammenkomst,
som afholdes i „Rosenlund" Torsdagen den 31te Januar 1884,
Aften Kl. 8 præcise.
Paa Theatret:
„Værelse tilleje",
Musikken til bekjendte Melodier, arrangeret af Hr. Charles Belmar.
Slutningsoptrin
Md. Knap og Løjtnanten.
Md. Knap og Rosenstængel.
Handlingen foregaar hos Knap i Kjøbenhavn.
Orchestret dirigeres af Hr. Charles Belmar.
Efter Forestillingen samles Foreningens
Medlemmer og Gjæster ved en Bolle.
V. Brodersen.
Søren Olsen.
Anna.
R. Hansen.
Madam Knap.
N. Langgaard.
Johs. Thomsen.
Mindeblad
paa 40 Aarsdagene for „Værelse tilleje" Opførelse. 29-30-31 Januar 1924

— Vel laaner jeg kontant
10 Kroner imod Pant
hver Maanedsdag konstant
hos Vekselerer Kant! —
Men altid jeg galant
et Damehjerte vandt,
de søde smaa jeg bandt
jo immer elegant!
Ja, jeg er en Hjerteknuser!
Hver en Dame jeg „førtjuser",
tidt for min Skyld deres Tanker
helt op til Kasernen vanker!
Det jeg har
fra min Fa'er!
Ofte har man sagt,
at han stod med Amor selv i Pagt!
Og man sa'e,
Grand papa
han var li'esaadan' —
deraf hele Slægten rose kan!
Hvortil mon jeg ellers tapper
skulde bruge disse Knapper,
dette Sværd og Uniformen,
end til — Damehjertestormen?
Derfor jeg med mine Ahner
bliver i de gamle Vaner,
hører ej til Kampens Haner. — Nej!
Kun til Kærlighedens Dito hører
Jeg, der Navnet von der Nase fører,
hvert et Damehjerte mig tilhører!
Jeg er ovenpaa, — og kan ikke la'e Hønen gaa!"

Slutningssang:

(Melodi: At kjøre Vatn og kjøre Ved.)

Thomas Madsen:

Jeg har i Dag strejfet rundt i Kreds
og løbet op og ned ad Trapper,
men først da jeg kom her i „53",
saa kom jeg til de rette „Knap'er"!
Og Knappen der, han „drejed' mig en Knap!"
Men nu tilsidst vi fik Champagnesjap!
Kom, lad os rap
med Fatter Knap
et fælles Glædesbæger tømme!

Grobermann:

I Grunden er jeg just ej saa slem,
men dersom nogen blot mig driller,
saa si'er jeg bare: De skal vogte Dem
for Grobermann'ske Jernpiller!
Men selv en Prokurator — har man sagt, —
maa altid bøje sig for en Kontrakt,
lad os da rap
med Tip og Tap
et fælles Glemselsbæger tømme!

Løjtnanten:

Jeg kom herhen i det Haab, at jeg
i Kurven her var ene Hane,
men ak, min Høne — hun løb sin Vej!
Hvor kan en Storm ej Vej sig bane!
Og nu, da jeg maa „lade Hønen gaa",
jeg se at finde mig en anden maa.
Derfor vi rap
med Fru von Knap
et fælles Afskedsbæger tømme!

Storm:

Naar man en Zephyr har med i Pagt,
og naar Kontrakter man kender,
og naar Gud Amor staar selv paa Vagt,
og naar man faar slige Venner,
og naar man saa har sig en Pigelil,
som Anna dér, saa kær, saa sød, saa snild —
saa vil vi rap
for Slægten Knap
et fælles Takkebæger tømme!

Madam Knap:

Ja, saadan gaar det, naar kun man har
et lille „Værelse tilleje",
saa maa man pynte det, lunt og rar,
saa alle gerne vil det eje!
Og har De ret forstaaet Madam Knap,
saa troer jeg nok, at der vil vanke Klap,
hvis blot vort Spil
De dømme vil
lidt skaansomt, naar nu Tæppet falder!

Alle Lystspillets Sange (der gaar paa kendte, lette Melodier) blev naturligvis paany sunget ved vor Mindefest, ligesom den øvrige Tekst blev opfrisket — alt under den fornøjeligste Ungdoms-Stemning.

Og dennes Højdepunkt naaedes vel nok, da der til Deltagerne omdeltes et stort Mindeblad med Kostumebilleder og Portrætter af de fleste Optrædende i Stykket — ret egnet til ogsaa i Fremtiden at opfriske Erindringen om hint originale danske Teaterstykkes Opførelse i Randers i 1884. Det vil forstaaes, at Begejstringen udløste sig i perlende Champagne og under rungende Leveraab for det gamle Lystspil, dets Forfatter og Skuespillere og den 20aarige Ungdom, som i hine Dage kunde samles derhjemme i Randers under saa glade, uskyldige og fornøjelige Former.

Thi det er jo alene denne vakre Omstændighed, som kan berettige til her at fremdrage disse smaa Vidnesbyrd om Livet indenfor en munter Ungdomsklub i hin jydske Fjordby i Firserne — før Motorcyklen, Whiskysjusserne og Jazz'en var blevne landgængs!

Næppe mange lever vel endnu derhjemme, som kender de optrædende Personer, endsige var til Stede som Tilskuere — men dette er jo ogsaa ganske uvæsentlig. — Som Bidrag til et Tidsbillede fra hine Dage kan denne lille Beskrivelse maaske i al Beskedenhed tjene. Thi hin private Mindefest blev for Deltagerne en Oplevelse, som bekræftede, at de ikke helt omsonst havde tilbragt deres lyse Ungdom i Niels Ebbesens gamle By — den, hvis Navn for altid staar skrevet i deres Hjerter.

Derfor sluttede det lille Sanghefte, som vi fik med hjem fra Festen, ogsaa helt passende med disse stemningsfulde Linier:

„En Venneklynge,
en munter Hal,
— da glad at synge
det blev mit Kald
i hine Dage,
som længst er omme
og ej tilbage
igen vil komme — —.
Og dog — som Minde
i Rosenskær
de stundom rinde
mit Hjerte nær!"

Disse Ord kan alle vi gamle Kammerater fuldt ud istemme.

En af dem.

(Den høje Talerstol i Tøjhushaven.)

Jul!

Sne, Sne,
Julesne
med Glans paa Byens Gader.
Fra Himlens Kyst
den daler tyst
i tavse Myriader.

Lys, Lys,
Julelys
i festligt klædte Granер.
En Lysets Hær,
hvis Himmelskær
vi højtidstemte aner.

Fred, Fred,
Julefred
i Borg saavel som Hytte.
En Fryd, hvis Spil
faar Sorgen til
at standse lidt og lytte.

Sang, Sang,
Julesang
med Tak og Glædestaarer.
Et Lovsangskor
paa Jorden bor,
som Julekongen kaarer.

Jul, Jul,
Kirkens Jul
med tusind tændte Kærter.
En Sum af Fred
og Kærlighed
til alle bange Hjerter.

Jul, Jul,
Hjemmets Jul,
hvor Englevagten dvæler.
Trods Sorg og Nød —
i Hjemmets Skød
for Julens Barn vi knæler.

Niels Tosti Nielsen.

JUL OG RADIO

AF LYNGAAE-JENSEN

De færreste Mennesker tænker maaske paa, at Jul og Radio kan have noget med hinanden at gøre, og netop i Juledagene har Radioen sin store Mission, og ikke mindst i disse Dage kan man rigtig forstaa, hvor stor Betydning Radioen har for alle Mennesker paa hele Jorden. Radioens mægtige Fremgang og Udbredelse i de fleste Lande overalt paa Jorden har sat de Tusinder af Mennesker, som er paa Søen, paa Sygehusene og alle, som er forhindret i at komme i Kirke, i Stand til at høre Juleprædiken, Salmesang og Orgelspil direkte fra Kirken; saaledes husker de fleste Radioejere overalt i Danmark sidste Juleaften, hvor udmærket, klart og tydeligt man i sin Radiomodtager hørte Pastor *Alfred Bindslevs* Juleprædiken. Men det er ikke alene i Juletiden, Radioen har sin Betydning, ogsaa paa alle andre Tider er Radioen et uundværligt Middel som Kulturspreder, Underholdning og Efterretning. Af de Lande, hvor Radioen er mest udbredt, kan man sikkert nævne Amerika og England, hvor Radioamatørenes Antal kan tælles i mange Hundredetusinde, men ogsaa herhjemme i Danmark er vi kommen godt med, og særlig i 1924 er Amatørernes Antal fordoblet saa mange Gange, at man tør anslaa deres Antal til over 10,000, ja, der er dem, der mener 20,000. Enhver større By har sin Radioklub. Randers Radioklub er den ældste Radioklub i Provinsen og er en af de største udenfor København. Randers Radioklub har samlet de fleste Radioklubber i Danmark i en Union, som hedder: Danmarks Radio Union. Forsvarsministeren har velvilligst givet Unionen Tilladelse til at benytte Ryvang Radiostation som Senderstation, og Juleaften eller en af Juledagene vil de danske Radioamatører sikkert faa Lejlighed til over Ryvang Radio at høre Juleprædiken og Salmesang direkte fra en eller anden Kirke i København.

Alle vil snart kunde se Radioens store Betydning for Menneskene og forstaa at vurdere dens Nytte, og til de, der endnu ikke har et Radioapparat, vil jeg sige: Anskaf Dem snarest muligt et saadant, saa vil De først rigtig faa en glad Jul.

RADIOENS HJERTE, AUDION-LAMPENS VIRKEMAADE

I en lufttom Glasbeholder er anbragt en Glødetraad (T), et Gitter (G) og en Plade (P), saaledes at Glasbeholderen faar fire Ben (B). Ved Hjælp af en Akkumulator (Ak) bringes Glødetraaden til at gløde, og der strømmer da en usynlig Strøm af negative Elektroner fra Glødetraaden over paa Pladen, og denne usynlige Strøm kalder vi en Bro. Saaledes kan Anodebatteriets (A B) Strøm spadsere igennem Telefonen, Plade, Broen til Glødetraaden. Gitteret er forbunden med Antennen (A T), og hver Gang, der kommer en Radiobølge i Antennen, faar Gitteret skiftevis positivt og negativt Spænding, idet alle Radiobølger bestaar af Vekselstrømme, som netop skiftevis er positivt og negativt. Vi ved, at to ensartede elektriske Strømme frastøder hinanden, hvorimod to uensartede elektriske Strømme tiltrækker hinanden, saaledes vil den positive Del af en Radiobølge hjælpe til, at der gaar flere negative Elektroner

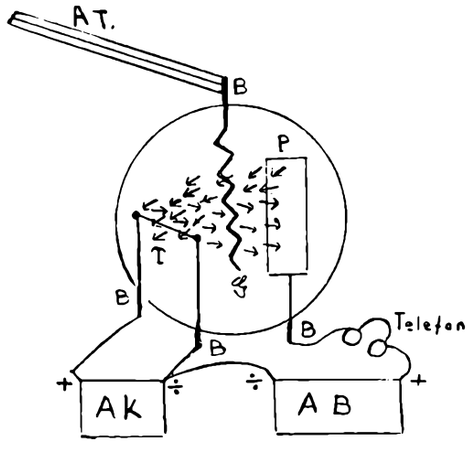

fra Glødelampen til Pladen altsaa gør Broen stærkere, og jo stærkere Broen er, jo mere positivt Strøm kan der spadsere fra Anodebatteriet igennem Telefonen og Pladen over Broen til Glødetraaden, og denne Strøm er det, man hører i Telefonen, i Form af Tale og Musik m. m. Hvorimod Gitteret, hver Gang dette rammes af den negative Del af Radiobølgen, hindrer de negative Elektroner i at danne Bro over til Pladen, og hver Gang Broen er afbrudt, kan ingen Strøm spadsere fra Anodebatteriet igennem Telefonen og Pladen til Glødetraaden, og man hører intet i Telefonen.

Saaledes vil svage Strømforandringer i Gitteret bevirke kraftige Strømforandringer i Telefonen, derfor ensretter og forstærker Audionlampen Radiobølgerne, idet Gitteret virker som en Sie, der skilder positive og negative Radiobølger.

Da jeg var F. D. F.'er!

Af TRYGVE MÆHLE

Det var den Gang Solen stod højt paa Himlen, at vi fik vor Robaad, vor egen, splinterny, bygget til os, 24 Fod lang og til 8 Aarer. Hvordan da? Jo, vi var „morderlig" i Lyst for at komme til at ro med 3. Klasses Drenge; vi har jo den dejlige Gudenaa og Randers Fjord, hvor vi kan tage os en Tur, selv om den staar paa Storm, og saa begyndte vi at samle ind. Det gik saa nogenlunde, men saa var der en umaadelig rar Dame, en F. D. F.'ers Mor, som syntes, det gik for langsomt, og saa, ja, har man hørt noget lignende — hun gav os 500 Kr.; ja, vi var nær falden om af Overraskelse og Glæde. Saa fik vi Baaden, og saa tog vi fat. Uha! Sikke Vabler, der blev i Hænderne af at hive i Aarerne, og saadan nogle Ømheder et vist Sted af at sidde og gnubbe paa Tofterne, men der hjalp ingen „kære Mor", vi maatte trænes, om vi skulde ro ud til Sommerlejren.

Sommerlejren! Aa ja, mit Hjerte banker endnu ved Tanken om de Dage, men derom andet Steds. Der er 7 Mil derud, 4 ud af Fjorden og 3 over Bugten. Hvordan vil det gaa? Der er jo kun 12 Dage til. Men Kredsføreren siger, det skal gaa; saadan nogle store Tampe, det manglede jo bare — og det gik.

Søndag den 12. Juli mødte Mandskabet med fuld Oppakning til Rejsen og Opholdet derude; for deres Vedkommende 16 Dage: Kredsføreren, en Delingsfører, 2 Halvdelings- og 6 Sektionsførere (store Drenge).

Kl. ca. 2 lagdes fra Bolværket, og saa blev der trukket paa Stængerne, saa Skummet stod for Boven, og saadan en Tur i det mest henrivende Sommervejr, medens det vrimler med Lystsejlere ned ad Fjorden, skal man lede længe efter. Kl. 7 var vi ved Sømærket; vi havde 1 Times Kaffehvil under Vejs, — holdt Skibsraad og vedtog at gaa videre; stak saa Kl. 8¼ i Søen, og den Aften derude paa det stille, dybe, blaa Hav, medens Solen derinde i Vest indrammede Landets Konturer i glødende Guld, som lidt efter lidt fortonede sig i blaalig Dis, medens Aftenens dybe Stilhed sænkede sig om os. Den Aften glemmer vist ingen af os; der ligesom laa en fjern Klang i Luften af Toner fra ukendte Strande, der stemte Sindet højtideligt.

Solen er nede ovre bag Als Kirke, men vi har i den lyse Sommeraften faaet Kending af de hvide Fiskerhuse derude ved den forjættede Kyst; dem holder vi paa, og nu staar Maanen op inde bag de store Skove.

Inde fra Landet, som vi nu er en ¼ Mil nær, høres tydeligt en Hunds Gøen, og Strandfuglenes Rappen og Snadren lyder som om en Flok Skolebørn var sluppen løs. Men det kan ikke nægtes, Naturen er ved at gøre sin Ret gældende, vi er ved at være trætte; dog kan vi ikke andet, end at vi maa synge „Dejlig er Jorden" og folde vore Hænder og takke af Hjertet vor kære Far i Himlen for al den Glæde, han gav os. Saa lægges alle Aarer ind, og paa Rorsmanden nær, der har faaet sine Ordrer af Skipperen, gør man sig det nu saa behagelig som muligt paa Bunden af Baaden, og lader den stærke medgaaende Strøm befordre os Resten af Vejen.

Kl. 11¾ lagde vi ind ved Hofjægermesterens nymalede Badehus. Hurtig fik vi vore Tæpper med i Land og sov saa nogle Timer i et Skur, for næste Morgen at jage af Sted til vort Arbejde med at hente, samle, grave, tømre, ja, mase med alt det, der er at mase med, naar der paa halvanden Dag skal rejses en Sommerlejr, som der, hvor den skal ligge, ikke er andre Spor at finde end Brønden.

Ja, det var om vor første store Tur med vor Baad; siden har vi haft mange, og flere Hold har lært at haandtere en Aare helt godt og har bestaaet den forordnede Prøve. Undertiden har der ogsaa vanket en haard Tørn mod Vind, Strøm og Sø; sidst hjem fra Lejren, 8 Mand søsyge og meget mere, men hvad gør det? Det mindre behagelige glemmes snart og fremhæver i Erindringen kun des mere de lyse Minder.

SOMMERLEJREN 1914

Vi var ca. 50 glade Drenge, der stod ud af Toget ved Tranehuse Station, og i straalende Sommervejr satte vi Kursen ned gennem de smukke Mejlgaards Skove til „Chokoladebakken", bag hvilke vore Længslers Maal, Sommerlejren, findes. Det var en varm Omgang i de 24 Gr., men „never give up", om lidt skal vi rigtig nyde Livet. Puh, ja, varmt er det, men nu tager vi den sidste Sandbanke med Storm, — der staar vor gamle Flagstang og venter paa at faa Dannebrog i Toppen. Om et Minut kan vi se hele Herligheden — se saa — Hurra! — der nede i „Gryden" ligger Lejren, se der lige for, det lange røde Køkken, hvofra Røgen alt stiger lystigt til Vejrs, der maatte vore rare Tanter daglig døje mindst 30 Graders Varme, — jo Tak, Trævægge, Bølgebliktag, bagende Sol og et gloende Komfur skal nok holde dem „varme for Sagen".

Parti fra Sommerlejren.

Og der til venstre ligger vort dejlige, hvide Telt, hvor 60 raske og glade Drenge skal hvile ud efter en lang Sommerdags mange Strabadser; og lidt længere henne, fornemt tilbagetrukket, ligger nok et Telt, det er Førernes Gemak, dér maa ingen pille. Midt i Komplekset

C. DAN-WEIBEL
Huldevarehuset
Sengeudstyr
Gardiner-Tæpper
RANDERS
Eneste Specialforretning
i Hvide-Varer, Duge og Servietter
Sengeudstyr, Gulvtæpper, Gardiner
Smukke Julegaver *Stort Udvalg*
C. Dan-Weibel Raadhustorvet

Jeg har det største Udvalg
i
Manchetskjorter
Herreundertøj
Sokker - Slips
Habitter og Paletots
Ingen gaar forgæves i min Forretning. — Hos mig køber man de bedste og nyttigste Julegaver
Reinhard Jensen
Vestergade 11
Telefon 2069

Chr. Rasmussens Møbeletablissement
Vestergade 14 Telefon 675
Største og smukkeste Udvalg for ethvert Hjem

staar tre lange Borde i Række, sikken en Længde. At tænke sig, at de 3—4 Gange om Dagen skal fyldes med Mad; hvor i al Verden kommer den dog fra, — naa, det maa Tanterne om!

Der øvre under Bakken har vi Brønden, bare der nu er rigeligt med Vand, for man bliver nu alligevel tør i Halsen i saadan en Varme. Og, ah, se, der bag det hele ligger Havet, det dejlige, friske og indbydende Hav. — Nede i Lejren modtages vi saa af Kredsføreren og 3 andre Førere samt 6 af vore Kammerater, som om Søndagen var roet herud i Baaden og hadve haft en glimrende Tur. Om Mandagen og Tirsdagen havde de slidt med Tilkørsel, Ordning og Opstilling af hele Komedien. Det havde nok været en varm Omgang, men det var ogsaa barkede Næver, der raktes os, og rene Søulkeansigter, der tilsmilede os Velkommen. Nu fik Kredsføreren travlt. Hver Mand anvistes sin Plads i Teltet, Instrukser og Vejledning gaves, og Dagsbefalingen bekendtgjordes. Efter saa til Middag at have spist Frikadeller med nye Kartofler og kold Kærnemælk med Citron og Tvebakker, tog vi os en lille Hvil i Teltet, til vi skulde drikke Kaffe, hvorefter vi skyndte os ned til Havet, og det kan nok være, vi tumlede os i Vandet. Aa, sikke Vand, men vælmmelig salt er det at faa i Munden, men der siges, at det er det fine ved det.

Om Aftenen var en Del ude at ro. Havet var saa stille og blankt som Aaen derhjemme. Saadan var det ikke i Lørdags, da vi var paa Stavnshoved. Da vi skulde hjem, sprang Vinden om i Nordvest med stiv Kuling og høj Sø over Revlerne; da maatte kun en enkelt komme med foruden „Haandkraften". Det var en haard Tur; selv Kredsføreren sagde, den var hvas.

Kl. $9^1/_2$ samles vi til Aftenandagt. Hvor er det dog højtideligt en saadan stille Sommeraften; det er som i en stor Kirke, og Sangen giver Genlyd langt inde fra Skoven; man har slet ikke Lyst til at lave Kommers eller gale Streger. Naar vi saa har bedt Aftenbøn og sunget „Nu folder jeg Haand og Tanke", gaar vi til Køjs og Vagten sættes, 2 og 2 ad Gangen i 2 Timer. Drengene har selv Vagten. Kl. $6^1/_2$ Morgen blæses Reveillen, alle Mand op og i Tøjet. Det vil for de flestes Vedkommende sige af Tøjet, da vi gerne er i mere om Natten end om Dagen. Lejet ordnes med Tæpperne pænt sammenlagte, saa ud at vaskes i en Snup. Kl. $7^1/_4$ kommer Chefen og inspicerer, og naada-dada hvis ikke Tæpperne er i Orden og Frisuren

De bedste
Fotografier til Julen
faar De hos
„Foto-Ras"
Fineste Udførelse *Hurtigste Levering*
Atelier:
Torvegade 12, Løveapotekets Ejendom
(Indgang i Porten)
M. Rasmussen

Strømmens Mejeri
Vogne og Udsalg over hele Byen
Telefoner: 1517 - 882 - 496
S. HORUP

Køb Deres Forbrug
af
Tapet og Malervarer
hos
JOHANNES FAARUP
Kirkegade **Telefon 315**

Tryksager
af enhver Art udføres

Stilfuldt Arbejde
Hurtig Levering

J. M. Elmenhoff & Søn
Bogtrykkeri - Randers

Det største Udvalg
i
Hatte og Pelsvarer
findes hos
STOCKPORT
Houmeden — Tlf. 860

Køb Julegaven her, og den bringer Glæde Juleaften.

og Ørene rene, saa om igen. Derpaa hejses Flaget, og saa kan det nok være, man har god Appetit til Havregrøden og Kaffen. Efter Morgenandagten tages fat paa Dagens Sysler; efter Omgang er man jo „Køkkenskriver" og skal hjælpe Tanterne med Opvask, Kartoffelskrælning, Røren i Gryder o. s. v.

Aa, ja! hvor var det herligt fra Gry og til Kvæld; det var rige Dage. Der kunde bruges en hel Aargang af f. Eks. „Danske Drenge" til at beskrive det i, om jeg skulde begynde at fortælle og blive ved, til der ikke var mere at fortælle om: Røverhuler, Opdagelsesekspeditioner, lange Roture i Storm og Stille, Tømring af Tømmerflaader, om det store Slag paa Reden, hvor Kampdommeren (Lejrchefen) stod i Vand til midt paa Livet med Tøjet paa — af bar Iver for at følge Slagets Gang, om Boltring i Vandet, Leg, Boldspil og Væddeløb, om Vagttjenester og Hundekunster, om Udsigten deroppe paa Flagbakken, hvorfra vi om Aftenen kunde se Fyret blinke helt oppe ved Limfjorden og inde ved Udbyhøj, eller om de skændige røveriske Overfald med Plyndring og Bortførelse, som endte med den store Katastrofe, da alle Vagter og Førere forsvandt, Chefen gik vild i Skoven og Lejren brændtes af, medens Skuddene drønede og der gaves ildevarslende Lyssignaler oppe fra Flagstangen. Om Udflugterne til Stavnshoved med den fabelagtige Masse Blaabær og den skønneste Udsigt, om Besøgene paa „Mejlgaard", hvor vi var Hofjægermester og Hofjægermesterinde Juels Gæster ved enten en glimrende Middag i Lindealleen eller et lige saa glimrende Chokoladegilde i Salen. Og dertil alle de dejlige Sange, der lød saa kønt, enten ved Morgen- eller Aftenandagterne, hvor vi hver Dag samledes om Guds Ord og Bøn, hvorved sikkert mange af os fik en god Tilskyndelse til hos Gud at hente Kraft til at leve et rent og lykkeligt Ungdomsliv.

AUTOMOBILER

Droscher
Lille-Biler
Sygebil
Lastvogne

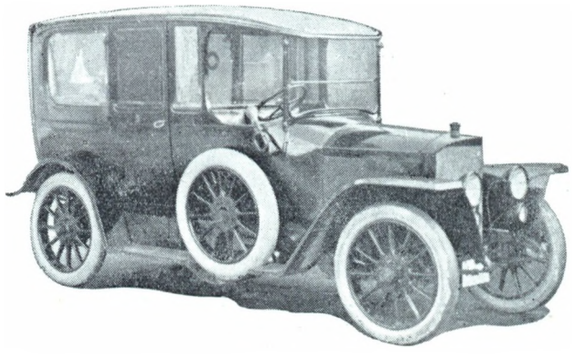

Droscher
Lille-Biler
Sygebil
Lastvogne

P. C. JENSEN - - - RANDERS
Telefon 32 - 33

Randers Smørhandel
Nytorv 2 Ludvig Salling Telef. 134
Ekstrafint Smør
Juledelikatesser
Vildt og Fjerkræ

M. J. BONDE
HERM. STILLINGS EFTF.
SØNDERGADE 2
TELEFON 1029
EKSTRAFINE CONFEKTURER

Køb Deres Julegaver
hos
Telef. 77 Emil Larsen Torveg. 9
som har det største Udvalg i Keramik, Kunstfajance, Krystal m. m.

P. Smeds Hotel
anbefales

TIL JULEN
køber man de bedste Julegaver i
Fabrikernes Udsalg
Houmeden 6
Stort Udvalg! Smaa Priser!

„La France"
Torveg. 10 Telf. 456
Randers bedste og billigste Blomsterforretning

Det største Udvalg
i Noder, Strenge, Violiner og andre
Musikinstrumenter findes i
Middelgades Musikhandel
Pianoer fra Hermann Petersen & Søn
sælges paa meget bill. Afbetalingsvilk.

Elektrisk Lys
Elektrisk Kraftanlæg
Radioartikler
P. Hiul, Vestergade 12
Telefon 1617 og 999

Køb Deres Julegaver hos H. P.
Stort Udvalg af Cigarer, Tobakker
Cigaretter, Piber, Stokke, Paraplyer o. m. m.
Bestilling paa alle Julehæfter modtages
H. P. Hansen
Vestergade 27 Vestergade 27

Som Julegave
anbefales mine
Kurvestole, Borde,
Blomsterstativer,
PapirKurve
og Systativer
P. STRIEGLER
KirKegade 16
Telf. 1680 Telf. 1680

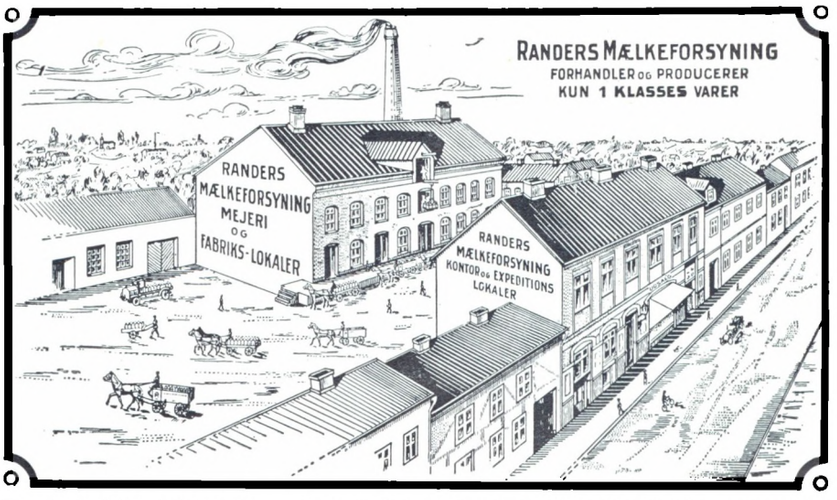

RANDERS MÆLKEFORSYNING

Hotel „Fønix"
Telefon 144 *Telefon 144*
Husk Lille-Bilerne!

Frederik Carstens
Telefon 152 Isenkramhandel Kirkegade 1
anbefaler til Julen:
Største Lager i Husholdnings- og Udstyrsgenstande. Porcelains Spisestel. Rustfrie Frugt-, Bord- og Forskærerknive. Krystalvarer, elektriske Lysekroner til meget billige nedsatte Priser

Randers billigste Rammeforretning
Houmeden 21 Telefon 573
Største Udvalg i Rammer og Raderinger til billigste Priser
H. P. Hougaard & Søn

Nyttige Julegaver
Stort Udvalg i Pelsvarer
Hatte og Huer hos
Bundtmager Vilh. Sørensen
Raadhusstræde 2 *Telefon 366*

Søndergades Hotel
anbefales
Jazz-Jazz Koncert hver Aften
M. Larsen

De smukkeste Juletulipaner
grønne Kranse, Mos-Kranse
— — og Frugtkurve — —
faar De billigst hos
Chr. Sørensen
St. Blichersgade 21 *St. Blichersgade 21*

Fabrik af Rejseartikler

NEYE

Fabrik af Lædervarer

Smukke og kærkomne Julegaver

Dame- og Herre-
Portemonnæer
med Seddelmappe
i meget stort Udvalg
fra **2,50 Kr.** til
32,00 Kr.

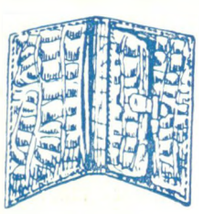

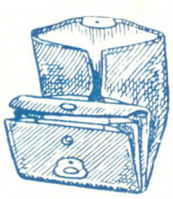

Herre-
Portemonnæer
i praktiske Faconer
fra **2,00 Kr.** til
42,00 Kr.

Seddelbog af
Krokodille-Mouton
5,00 Kr. Andre Udførelser og Skindsorter til alle Priser.

Cigar- og Cigaret-Etuier i smukke Udførelser
til alle Priser.

Elegante Dame-Portemonnæer i meget stort Udvalg.
Priser fra **1,00 Kr.**
til **38,00 Kr.**

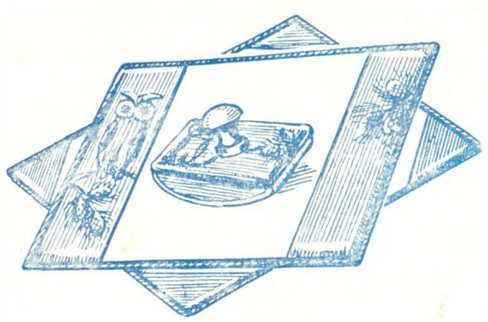

Skrive-Underlag.
Smukke og praktiske Udførelser og i meget stort Udvalg til Priser fra **2,00 Kr.** til **30,00 Kr.**

Elegante Nyheder i
Dametasker, Visittasker og Selskabstasker
i særdeles righoldigt Udvalg.
Priser fra **5,00 Kr.**
Bemærk vor specielle Udstilling.

Syetui og Syæsker
af Skind, Mahogni og Eg i meget smukke Udførelser til alle Priser.

Fikse Sykurve

Lomme Toilet-Etui
fra **50 Ø.** til **6,00 Kr.**

Penal-Etui
m. Indhold fra
1,50 Kr. til
11,00 Kr.

Etui til Saks og Fingerbøl
1,00 Kr.
Nøgle-Etui
Kniv-Etui

Børnetasker
i stort Udvalg
fra **1,00 Kr.**

Børstegarniturer
og
Neglemanicurer
i Sæt og løse Dele.
Meget stort og smukt Udvalg.

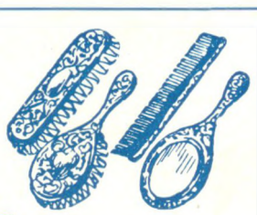

Album til
Amatør-Fotografier
til Priser fra
65 Øre til
10,00 Kr.

Alle anerkendte
Mærker i
Parfumer og
Sæber.

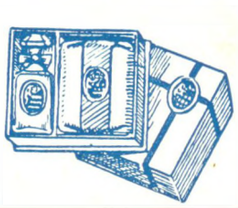

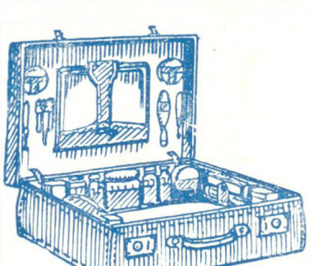

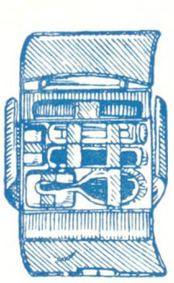

Dame- og Herre-Toiletkufferter
i meget elegante Udførelser fra **50 Kr.** til **225 Kr.**
Med Skindfoer fra **60 Kr.**
Rejse-Toiletetui fra **8,50 Kr.** til **45 Kr.**

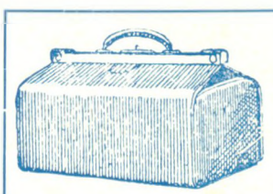

Kit-Bag af prima dansk Oksehæder, fra **18 Kr.**
Andre Udførelser af eget Fabrikat fra **14 Kr.**

Node-, Dokument- og Skolemapper til alle Priser

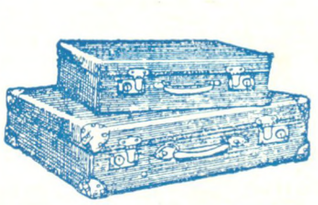

Flade Haandkufferter
fra **8 Kr.**

Moderne flade Attaché
fra **6,50** til
56,00 Kr.

Se Udstillingen i vore Vinduer!

JOHANNES NEYES UDSALG

Indehaver: AAGE PEDERSEN

Telf. 1810

SCT. MORTENSGADE 6

SlægtsBiblioteket
1 5 9 4 3 3